

5com

**ผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน**

นางวาสนา ไสระพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

**The Effects of Training by a Guidance Activity Package for Developing
Intermediate Moral Reasoning of Adolescent Students
with Different Psychological Characteristics**

Mrs. Wasana Sorapan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University
2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน

ชื่อและนามสกุล นางวาสนา ไสระพันธ์

แขนงวิชา การแนะแนว

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

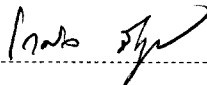
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิทคิต)

..... กรรมการ

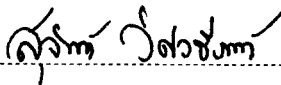
(รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวรธีรานนท์)

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน

ผู้วิจัย นางวาสนา ไสระพันธ์ **ปริญญา** ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว)

อาจารย์ที่ปรึกษา(1) รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล
ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางกับไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง (2) หาประเภทของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิงอายุระหว่าง 10-13 ปี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านยางเหือด จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ประกอบด้วยกิจกรรม จำนวน 10 กิจกรรม (2) แบบวัดจำนวน 4 ชุด คือ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน แบบวัดการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน และแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .85, .58, .57, และ .73 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะสูงและความพร้อมทางจิตลักษณะต่ำ เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง พบว่า ได้รับประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว เหตุผลเชิงจริยธรรม นักเรียนวัยรุ่น จิตลักษณะ

Thesis title: The Effects of Training by a Guidance Activity Package for Developing Intermediate Moral Reasoning of Adolescent Students with Different Psychological Characteristics

Researcher: Mrs. Wasana Sorapan; **Degree:** Master of Education (Guidance); **Thesis advisors:** (1) Dr. Kosol Meekun, Associate Professor; (2) Dr. Chiaranai Songchaikul, Associate Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The purposes of this study were to (1) compare intermediate moral reasoning of adolescent students who were trained with a guidance activity package with that of adolescent students who were not trained with the package; and (2) identify the type of adolescent students who benefited most from the training with the guidance activity package for developing intermediate moral reasoning.

The research sample consisted of 60 purposively selected adolescent students, aged 10 – 13 years who were studying at Prathom Suksa III – IV levels in Ban Yang-uead School, Si Sa Ket province in the 2007 academic year. The employed research instruments were (1) a guidance activity package for developing intermediate moral reasoning comprising 10 activities; (2) four measuring instruments, namely, an achievement motivation form, an internal locus of control form, a future-oriented and self control form, and a moral reasoning form. The reliability coefficients of the four measuring instruments were .85, .58, .57, and .75 respectively. Statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, t-test, analysis of variance, and multiple regression analysis.

Research findings revealed that (1) students who received training by a guidance activity package for developing intermediate moral reasoning had significantly higher scores on intermediate moral reasoning, at the .01 level, than the counterpart scores of students who did not receive such a training; and (2) students with high level of psychological characteristics readiness and those with low level of psychological characteristics readiness did not significantly differ in the benefits they received from the training.

Keywords: Guidance activity Package, Moral reasoning, Adolescent student, Psychological characteristics

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มิกุล และรองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับ
นี้สำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดใจ
บุญอารีย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไล แพงศรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และนางสาวมยุรี
สารินุตร ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 นางประภาศรี
म्मพันธ์ ครูชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 นายทองปัญญา ไสระพันธ์
ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ที่ได้กรุณาตรวจสอบ
เครื่องมือในการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ เสริมศักดิ์ ปราณีกิจ คณะครูอาจารย์และนักเรียน โรงเรียน
บ้านยางเหือด และผู้อำนวยการ ทองปัญญา ไสระพันธ์ โรงเรียนบ้านสำโรง(วิทยาราชภัฏ)
อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการทดลองเครื่องมือในการวิจัย
และขอขอบคุณนางสาวรจนา ขอร่ม และเพื่อน ๆ ทุกคน ขอขอบใจนางสาวจุฬาลักษณ์ ไสระพันธ์
นางสาวประภาศิริ ไสระพันธ์ ที่ช่วยเหลือให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา
และครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และวางรากฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัย

วาสนา ไสระพันธ์

กุมภาพันธ์ 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	6
ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม.....	13
การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น.....	19
ความพร้อมด้านจิตลักษณะกับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม.....	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ผลการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทดลอง.....	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการวิเคราะห์หาตัวทำนายสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม.....	60
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
สรุปการวิจัย.....	62
อภิปรายผล.....	65
ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก	76
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	78
ข แบบสอบถามก่อนและหลังการฝึก.....	82
ค ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง.....	96
ประวัติผู้วิจัย	102

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น.....	15
ตารางที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย.....	34
ตารางที่ 3.2 แสดงคุณภาพของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัย.....	51
ตารางที่ 3.3 แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	52
ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังการฝึกของนักเรียน.....	57
ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์เหตุผลเชิงจริยธรรมเมื่อจำแนกตามกลุ่มฝึก และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	58
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง เมื่อจำแนกตามกลุ่มฝึก และการมุ่งอนาคต-ควบคุมตน	58
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง เมื่อจำแนกตามกลุ่มฝึก และความเชื่ออำนาจในตน.....	59
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อจำแนกตามกลุ่มฝึก และความพร้อมทางจิตลักษณะ.....	59
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัว.....	60

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงการเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร.....	3
ภาพที่ 2.1 แสดงขั้นตอนและวงจรการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์...24	24
ภาพที่ 3.1 แสดงการจัดกลุ่มเพื่อการทดลอง.....	32
ภาพที่ 3.2 แสดงการเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร.....	33
ภาพที่ 3.3 แสดงรูปแบบการทดลอง.....	35
ภาพที่ 3.4 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย.....	40
ภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามเพศ.....	55
ภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย.....	55
ภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง.....	56

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพของเยาวชนไทย ถือเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนและสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในปัจจุบันเป็นยุคโลกที่ไร้พรมแดนและโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีก้าวหน้า มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพเยาวชนไทย ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็น ไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ (กระทรวง ศึกษาธิการ 2545: 7) และสอดคล้องกับปรัชญาการแนะแนวที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานให้ความสำคัญกับคนและพัฒนาคนโดยมุ่งป้องกัน แก้ไขและพัฒนาคนในทุกด้าน (สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544: 8)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)ยังเน้นย้ำให้ความสำคัญของการพัฒนาคนอย่างชัดเจน โดยมีเป้าหมาย “การพัฒนาคนไทยทุกคนให้มีคุณภาพ มีสุขภาพแข็งแรง เป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย รู้หน้าที่” (คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2544:จ,38) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่10 (พ.ศ.2550-2554) (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2550:47) ยึดคนเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา และอัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เป็นสุขร่วมกัน” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา พัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม จากสภาพที่พึงประสงค์ของประเทศชาติ และระบบการศึกษาของไทย ต่างก็มุ่งเน้นให้เยาวชนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจโดยมุ่งเน้น ให้บุคคลมีพฤติกรรมในทิศทางที่พึงประสงค์คือ จริยธรรมจากการวิเคราะห์ผลและการประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) รายงานว่า ในสภาพสังคมไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตค่านิยม จริยธรรม และ

พฤติกรรม เป็นผลกระทบจากการเคลื่อนไหวของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้าสู่ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสร้างสรรค์มีน้อย สื่อที่เป็นภัยและผิดกฎหมายมีการเผยแพร่มากขึ้น แม้มีมาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวด เว็บไซต์ทางเพศเพิ่มขึ้น 3 เท่าตัวขณะที่คนไทย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกวัฒนธรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับสถาบันทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา มีบทบาทน้อยลงในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการพัฒนาศักยภาพของคนไทย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนไทย ครอบครัวมีความเปราะบาง (สำนักงานแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2550:50)

โรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญในการพัฒนาเยาวชนและต้องเน้นพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น สำหรับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นจะเห็นว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีบทบาทเด่นมากในพฤติกรรมประชาธิปไตย และพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนา ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สำคัญ พฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นรากฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง และพฤติกรรมทางศาสนานั้นเป็นรากฐานของความเป็นคนดี การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมให้กับวัยรุ่นจึงเท่ากับสร้างภูมิคุ้มกัน หรือป้องกันให้กับวัยรุ่นและสังคม ซึ่งวัยรุ่นเป็นวัยที่จะเจริญเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต โดยอาศัยทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1964) มีความเชื่อว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้

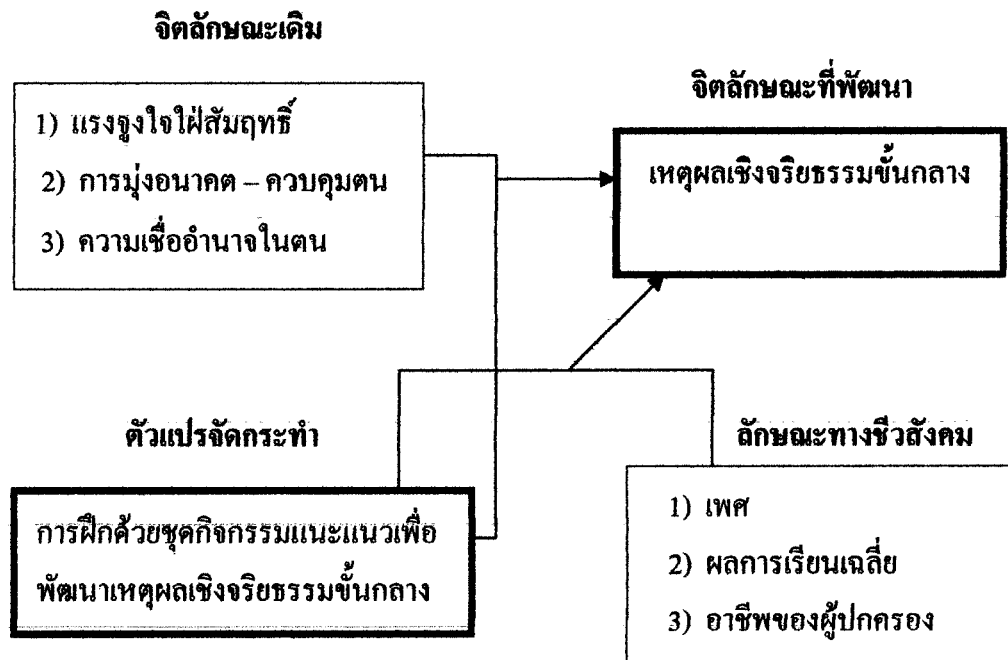
เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นจิตลักษณะที่มีความสำคัญและเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น โดยทั่วไปวัยรุ่นอายุ 10-13 ปี ควรมีเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลางหรือสูงกว่า เพื่อให้เป็นไปตามวัยและพื้นฐานพัฒนาการในขั้นสูงขึ้น จึงควรพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมแก่วัยรุ่นให้ถึงขั้นกลาง ขณะเดียวกันการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมทำได้โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งถ้าเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นใหม่ก็จะเป็นการสร้างนวัตกรรมการพัฒนาจริยธรรมแก่เยาวชนอีกด้วย งานวิจัยนี้จึงได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลางและจัดสถานการณ์ทดลองเพื่อตรวจสอบว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลางที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลางได้จริงหรือไม่ ได้ผลดีกับผู้รับการฝึกประเภทใดมากที่สุด

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบ การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลางกับ ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลาง

2.2 เพื่อหาประเภท ของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

4.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะต่ำ

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตดังต่อไปนี้

5.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 10-13 ปีที่กำลังเรียนอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษามี 2 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

5.2.1 ตัวแปรอิสระ มี 2 ประเภท

1) ตัวแปรอิสระจัดกระทำ คือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

2) ตัวแปรอิสระที่ไม่ได้จัดกระทำ ได้แก่

(1) ตัวแปรจิตลักษณะเดิมมี 3 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน

(2) ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

5.2.2 ตัวแปรตาม คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

5.3 ระยะเวลา ระยะเวลาที่ทำการทดลองคือภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 กิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้รับบริการแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้รับบริการให้มีคุณลักษณะ ทักษะหรือความสามารถตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว

6.2 ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมนำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปฝึกเพื่อพัฒนาจิตใจหรือพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในการวิจัยนี้โดยชุดกิจกรรมแนะแนวนี้ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนของกิจกรรม สื่อหรืออุปกรณ์ การจัดกิจกรรม ใบบงาน สถานการณ์ หรือกรณีศึกษา ใบความรู้

6.3 เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral reasoning) หมายถึง เจตนา ที่เกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ขัดแย้งกัน โดยการกระทำนั้นจะเกิดประโยชน์กับบางฝ่ายและเกิดโทษต่อฝ่ายอื่น ๆ หรือเป็นกระบวนการหรือเป็นลักษณะของการคิดในระดับต่างๆที่บุคคลใช้เป็นหลักในการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องถูกผิด

6.4 เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลาง (Intermediate moral reasoning) คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม **ขั้นที่ 3** ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

6.5 นักเรียนวัยรุ่น หมายถึง นักเรียนชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 10 - 13 ปี

6.6 จิตลักษณะ หมายถึง ลักษณะทางจิตของบุคคลที่เป็นสาเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรมการเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ในการวิจัยนี้ ได้แก่ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) การมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และ 3) ความเชื่ออำนาจในตน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวต้นแบบสำหรับฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่น และใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนวสำหรับนักแนะแนว และครูผู้ทำหน้าที่แนะแนว

7.2 ได้องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาจิตลักษณะต่างๆสำหรับใช้ในงานแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมสำหรับนักเรียนวัยรุ่น

7.3 เป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อพัฒนาจิตลักษณะด้านอื่น ของนักเรียนวัยรุ่นต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประมวลสาระสำคัญ ซึ่งมีรายละเอียดสามารถนำเสนอได้ ตามหัวข้อดังนี้

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม: ความหมาย ความสำคัญ และการวัด
2. ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม
3. การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น
4. ความพร้อมด้านจิตลักษณะกับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม

ต่อไปนี้เป็น การเสนอสาระสำคัญจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 4 ประการ ดังกล่าวไปตามลำดับดังนี้

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม : ความหมาย ความสำคัญ และการวัด

1.1 ความหมายของเหตุผลเชิงจริยธรรม

ก่อนกล่าวถึงเหตุผลเชิงจริยธรรม ควรจะได้พิจารณาความหมายของจริยธรรมก่อนเพื่อเป็นพื้นฐานเกี่ยวกับ จริยธรรม มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย เนื่องจากเหตุผลเชิงจริยธรรม เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จึงควรเริ่มต้นจากความหมายของจริยธรรม แล้วจึงกล่าวถึงความหมายของเหตุผลเชิงจริยธรรม ที่สำคัญมีดังนี้

ธอร์น ไคค์ และบาร์นฮาร์ท (Thorndike and Barnhart, 1957: 629) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า “หมายถึง คุณธรรม หรือการกระทำที่ถูกต้อง หรือเซตของระเบียบหรือหลักความประพฤติ” ซึ่งสอดคล้องกับวอลเตอร์และคนอื่นๆ (Walters and others, 1966: 464) ซึ่งให้ความหมายว่าจริยธรรม “หมายถึง คุณธรรม หรือมาตรฐานของความประพฤติที่ถูกต้องหรือ “ไม่ถูกต้อง”

บราวน์ (Brown, 1968: 411–414) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า “หมายถึงระบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด”

โคลเบิร์ก (Kohlberg, 1976: 4–5) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า “จริยธรรม มีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิ และหน้าที่อันเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสภาพการณ์ ไม่มีการขัดแย้ง พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน”

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) : (2547: 31-32) ได้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ว่า คือ “ศีลธรรมเป็นหลักความประพฤติดีงาม”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2546 (2546: 291) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่าหมายถึง “ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม”

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548 : 8-10) ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า “ระบบการทำความดี ละเว้นความชั่ว”

จากความหมายของจริยธรรมที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่อยู่ในกรอบศีลธรรม กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ดีงาม ทั้งทางกาย วาจา ใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการอยู่ร่วมกันของสังคมและเป็นวิถีทางนำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติสุข

เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์ ซึ่ง ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2-3) ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประการ มีสาระสำคัญดังนี้ 1) ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของคน นั่นคือการกระทำชนิดใดดีควรกระทำและการกระทำชนิดใดเลวควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ความรู้เชิงจริยธรรม หรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด โดยในช่วงอายุ 2-10 ปี 2) ทักษะคิดเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆว่าตนชอบหรือไม่ชอบ ลักษณะนั้น เพียงใด ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความกว้างขวางกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทัศนคตินั้นรวมทั้งความรู้และความรู้สึก ในเรื่องนั้นๆเข้าด้วยกัน ฉะนั้นทัศนคติเชิงจริยธรรมจึงสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมอย่างเดียว ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้น ในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ 3) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆของบุคคล การศึกษา เหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่า บุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ

เพียเจต์ (Piaget) และ โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ให้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล เป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการด้านจริยธรรมของบุคคลนั้น นอกจากนี้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่นๆ ของบุคคลด้วย คือพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ของบุคคลด้วย

4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือดเว้นการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่นการเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่ง คือ พฤติกรรมในสถานที่เข้ายวนใจ หรือในสภาพที่ยั่วให้บุคคลกระทำความผิด กฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตน บางประการพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่ว เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน และการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้นการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่นๆ ของจริยธรรม จึงเป็นเพื่อเพียงให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ของบุคคลเท่านั้น

กล่าวโดยสรุปลักษณะทางจริยธรรม แบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ 1) ความรู้เชิงจริยธรรม คือ รู้ว่าอะไรดีหรือไม่ดี 2) ทศนคติเชิงจริยธรรมเป็นความรู้สึกทางจริยธรรม รวมกับความรู้สึก ว่าชอบหรือไม่ชอบ สามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้ทางจริยธรรม 3) เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล 4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่สังคมยอมรับ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะจงศึกษาในเรื่องการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนให้ไปสู่ขั้นที่พึงประสงค์นั่นเอง

เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) เป็นลักษณะหนึ่งที่สำคัญของจริยธรรม โดยเป็นด้านปัญญา (Cognitive) ซึ่งดวงเดือน พันธุมนาวิน (2540 : 155) ได้ให้ความหมายเหตุผลเชิงจริยธรรมว่า หมายถึง เจตนาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์หรือโทษ ต่อตนเอง ผู้อื่น หรือส่วนรวมในการที่บุคคลจะเลือกกระทำหรือไม่เลือกกระทำ ในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ของหลายฝ่ายขัดแย้งกัน เป็นเหตุผลของบุคคลในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง

ต่อมา ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549) ได้ให้นิยามเหตุผลเชิงจริยธรรมว่าเป็น “เจตนาที่เกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์

ที่ผลประโยชน์ขัดแย้งกัน โดยการกระทำนั้นจะเกิดประโยชน์กับบางฝ่ายและเกิดโทษ กับฝ่ายอื่น ๆ”

สรุปความหมายของเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ว่า หมายถึง เจตนาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์หรือโทษ ต่อตนเอง ผู้อื่น หรือส่วนรวมในการที่บุคคลจะเลือกกระทำหรือไม่เลือกกระทำ ในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ของหลายฝ่ายขัดแย้งกัน เป็นเหตุผลของบุคคลในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1964) ได้แบ่งไว้ 6 ชั้น ซึ่งดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549) อธิบายว่า

เหตุผลที่บุคคลอาจใช้ได้นั้นมี 6 ประเภท เรียงลำดับจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูงสุด ขั้นต่ำสุดคือ การมีเจตนาที่จะหลบหลีกการโดนลงโทษทางกาย ขั้นที่สองคือ เจตนาที่จะได้รับรางวัลเป็นวัตถุ สิ่งของ เงินทอง ขั้นที่สามคือ เจตนาที่จะทำตามผู้อื่นเห็นชอบ ขั้นที่สี่คือ เจตนาที่จะเคารพกฎหมาย หลักศาสนา หรือปทัสถานของสังคม เพราะเห็น ความสำคัญของ สิ่งเหล่านี้ ขั้นที่ห้าคือ การเคารพตนเองสามารถควบคุมตนเองได้ รู้จักทะนุถนอมใจตนเองเมื่อทำผิด และภาคภูมิใจในตนเองเมื่อทำความดี ขั้นที่หกคือ การยึดหลักอุดมคติสากล เช่นความเสมอภาค ความยุติธรรม เห็นแก่ส่วนรวม มนุษยชาติ และมนุษยธรรม

จากเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้นดังกล่าว พิจารณาได้ว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต้น คือ ขั้นที่ 1,2 ขั้นกลาง คือ ขั้นที่ 3 ขั้นสูง คือ ขั้นที่ 4 ขั้นสูงมาก คือ ขั้นที่ 5,6 การวิจัยนี้ต้องการศึกษากับนักเรียนวัยรุ่น จึงกำหนดการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมจากขั้นต้น (ขั้นที่ 1,2) สู่อันดับกลาง (ขั้นที่ 3) เป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลาง (Intermediate moral reasoning) เป็นเหตุผลเชิงจริยธรรม ขั้นที่ 3 ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1964) ซึ่งยึดหลัก “การทำตามผู้อื่นเห็นชอบ” ถือว่าเป็นขั้นที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปกติอายุ 10-13 ปี

1.2 ความสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม

เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นจิตลักษณะที่จำเป็นต้องสร้างให้มีในตัวบุคคลในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม จากการศึกษาอย่างกว้างขวาง นักวิชาการผู้เป็นต้นคิดของทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมที่เน้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ เพียเจท์และ โคลเบิร์ก (Piaget, 1932 and Kohlberg, 1964 อ้างถึงใน โกศล มีคุณ 2549: 6) เห็นว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสำคัญมากกว่าความรู้ในคุณธรรมหรือ ค่านิยมต่าง ๆ เขาเห็นว่าบุคคลจะตัดสินใจหรือมีพฤติกรรมใด ๆ ย่อมเป็นไปตามเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่เขาคิดว่าถูกต้อง เหมาะสมแก่ตนเองในสถานการณ์นั้น ๆ นักวิชาการที่ศึกษาวิจัยจริยธรรมในแนวนี้ ต่างให้การยอมรับในความสำคัญของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

(Klienberger, 1982: 154 อ้างถึงใน โกศล มีคุณ 2549:6-7) โดยเหตุผลที่ว่า ประการแรก นักวิชาการเหล่านี้พบว่า การตัดสินใจเชิงจริยธรรม (โดยมีเหตุผลอยู่เบื้องหลัง) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลสูงสุดเพียงประการเดียวที่มีต่อพฤติกรรม ประการที่สอง พัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความแน่นอนไม่มีย้อนกลับ ขณะที่พฤติกรรมยังมีความไม่แน่นอนในบางสถานการณ์

เกี่ยวกับเหตุผลเชิงจริยธรรม โกศล มีคุณ (2549:6) เห็นว่ามีความสำคัญในบทบาทที่เป็นเหตุผลของแต่ละบุคคลในการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมแต่ละครั้ง (ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมดี หรือร้าย) จึงน่าจะเป็นไปไม่ได้ที่คนจะทำอะไรลงไปโดยไม่มีเหตุผล เว้นเสียแต่ว่าเหตุผลที่ใช้ขณะนั้นเป็นเหตุผลที่แท้จริงของเขาหรือไม่เท่านั้น สิ่งที่พึงปรารถนาก็คือ ให้คนเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมที่ดีและตัดสินใจด้วยเหตุผลที่แท้จริงของตน เหตุผลเชิงจริยธรรมในฐานะองค์ประกอบสำคัญ 1 ใน 4 ของจริยธรรม เมื่อพิจารณาถึงจริยธรรมของบุคคล อาจแบ่งเป็นองค์ประกอบได้ 4 ประการ คือ ความรู้เชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม เจตคติเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม สามองค์ประกอบแรกมีบทบาทที่ส่งผลถึงองค์ประกอบที่สี่ คือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ฉะนั้นถ้าต้องการให้บุคคลมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ดีต้องส่งเสริม พัฒนาองค์ประกอบสามประการแรกให้เจริญงอกงามด้วย กล่าวคือ ต้องให้มีความรู้เชิงจริยธรรมที่กว้างขวางและถูกต้อง ให้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นสูง ให้มีเจตคติที่ดีมากต่อการทำดี(เว้นชั่ว) ในส่วนของเหตุผล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นแม้จะเป็นด้านปัญญา (Cognitive) เช่นเดียวกับ ความรู้เชิงจริยธรรม แต่อาจกล่าวได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากกว่า ด้วยเหตุผลที่ว่าความรู้เชิงจริยธรรมซึ่งได้แก่ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม ค่านิยมต่าง ๆ นั้น อาจมีการเกิดใหม่ ถ้าสมัย หรือมีการเปลี่ยนแปลงได้เมื่อไปอยู่ในสังคม วัฒนธรรมใหม่ แต่การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นมีลักษณะเป็น โครงสร้างซึ่งมีความแน่นอน กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นใด เขาจะใช้เหตุผลขั้นนั้นได้ตลอด ไม่ว่าจะพบกับเนื้อหาจริยธรรมแบบใดไม่ว่าจะอยู่ในสังคมวัฒนธรรมใด เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้เมื่อพัฒนาขึ้นไปสูงถึงขั้นใดแล้วจะไม่ลดลง มีแต่จะก้าวหน้าในขั้นต่อไปเมื่อมีความพร้อมและมีสถานะส่งเสริมที่เหมาะสม

ดังนั้น เหตุผลเชิงจริยธรรมจึงมีความสำคัญที่สมควรส่งเสริมให้นักเรียนวัยรุ่นได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มความสามารถการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ในสถานการณ์ต่างๆเมื่อเผชิญปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม

1.3 การวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

การวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โกศล มีคุณ (2549:4-5) อธิบายไว้มีสาระสำคัญสรุปว่า การวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม มีหลักสำคัญคือ จะต้องให้ผู้ถูกวัดได้รับฟังหรืออ่านเรื่องที่เป็นสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม(Moral Dilemma) ให้เขาคิดเสมือนว่าเขาเป็นบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์

ดังกล่าวที่ต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป จากนั้นให้เขาตัดสินใจพร้อมทั้งแสดงเหตุผล ผู้ถูกวัดอาจแสดงออกโดยการพูดหรือการเขียนก็ได้ขึ้นอยู่กับวิธีการวัดที่ผู้วัดนำมาใช้ ส่วนที่เป็นเหตุผลที่บุคคลใช้เพื่อการตัดสินใจนี้คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เป็นเป้าหมายของการวัด โกลด์ มีคุณ (2549:4-5) อธิบายไว้มีสาระสำคัญสรุปว่า ในการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมจนถึงขณะนั้น(ปี 2549) เป็นที่รู้จักกันทั่วไปมี 4 วิธี กล่าวคือ

วิธีที่หนึ่ง เป็นวิธีที่ใช้ในระยะแรก เพียเจท์ (Piaget,1932)และโคลเบอร์ก (Kohlberg,1964) ใช้วิธีการวัดแบบให้ตอบโดยอิสระ(free response) จากการสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยผู้ทำการวัดอ่านเรื่องหรือเล่าเรื่องให้ผู้ถูกวัดฟังผู้ถูกวัดคิด ตัดสินใจ และแสดงเหตุผล ว่าทำไมเขาจึงต้องตัดสินใจ(กระทำ)เช่นนั้น ผู้ทำการวัดนำคำตอบนั้นมาตีความ แปลความว่า คำตอบ(เหตุผล) ผู้ที่ถูกวัดแสดงออกนั้นเป็นเหตุผลในขั้นใดตามหลัก / ทฤษฎี แม้วิธีการวัดดังกล่าวจะใช้ได้ผลดีในระยะเริ่มแรกแต่ก็มีข้อจำกัดหลายประการ

วิธีที่สองของการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมคือ แบบที่มีเหตุผลหรือคำตอบให้เลือกโดยการเสนอสถานการณ์พร้อมการตัดสินใจ และมีเหตุผลให้เลือก โดยเหตุผลที่เป็นตัวเลือกนั้นจะเป็นเหตุผลในขั้นต่างๆ ตามทฤษฎี (ขั้นที่ 1-6 ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก) วิธีดังกล่าวนี้เริ่มต้นใช้ในต่างประเทศประมาณ ค.ศ. 1968(ประมาณ พ.ศ. 2511) ในประเทศไทย ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจจนึก (2520) ได้สร้างแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบเลือกตอบ 10 เรื่อง แต่ละเรื่อง (สถานการณ์) มีเหตุผลให้เลือก 6 ตัวเลือก ใช้ในการวิจัย “จริยธรรมของเยาวชนไทย” วิธีการวัดแบบนี้ มีความสะดวกในการใช้ การตรวจให้คะแนนแต่มีปัญหาอยู่บ้างที่การสร้างเหตุผลที่เป็นตัวแทนขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีทำได้ยาก และผู้ตอบมักเลือกตอบเหตุผลที่ดีกว่า (ประมาณ 1 ขั้น)แทนที่จะเลือกเหตุผลที่ตรงกับที่เขาใช้อยู่จริง

วิธีที่สามที่มีผู้พัฒนาคือวิธีการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบให้ประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา (DIT) ซึ่งสร้างขึ้นโดยเรสท์ (Rest,1976) แบบนี้มีลักษณะคล้ายกับแบบที่มีคำตอบหรือมีเหตุผลให้เลือก แต่แบบที่สาม นี้เมื่อเสนอเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรมแต่ละเรื่องแล้วจะมีประเด็นหรือข้อพิจารณาเกี่ยวกับสถานการณ์นั้นๆ 12 ข้อ ให้ผู้ตอบตัดสินใจว่าประเด็นใดสำคัญและเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นมากที่สุดเป็น 4 อันดับ วิธีที่ 3 นี้เป็นที่นิยมใช้กันมากในต่างประเทศ โดยเฉพาะกับการใช้เหตุผลระดับสูง(post conventional) วิธีวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแบบนี้ได้มีการใช้เพื่อการวิจัยและมีการตรวจสอบคุณภาพ

การใช้งานมาโดยตลอดกว่า 25 ปี ข้อจำกัดอยู่ที่สร้างยาก คอบยาก (เพราะต้องพิจารณาถึง 12 ตัวเลือกไปพร้อมๆ กัน)

วิธีที่สี่ เป็นวิธีที่พัฒนาขึ้นในประเทศไทย คือวิธีการวัดแบบมาตราประมาณรวมค่า โกลด์ มีคุณ และ ณรงค์ เทียมเมฆ (2545) ได้สร้างแบบวัดดังกล่าวในการทำวิจัยเรื่อง “ผลของการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรม จริยธรรมของครู” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและการพัฒนาพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ผู้สร้างได้นำแนวคิดแบบมาตราประมาณรวมค่า ของลิเคอร์ท (Likert, 1932) มาใช้กับการวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะของวิธีวัดแบบนี้คือ มีการเสนอเรื่องหรือสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม 12 เรื่อง หลังจากเสนอเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรมแต่ละเรื่อง จะมีเหตุผลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ 2 เหตุผล แต่ละเหตุผลมีมาตราประมาณค่า 6 ระดับ (จากเห็นด้วยที่สุด ถึง ไม่เห็นด้วยที่สุด) ให้ผู้ตอบพิจารณาตอบทุกเรื่องโดยประเมินทุกเหตุผล วิธีวัดที่สี่นี้ปรากฏว่าใช้ได้ผลดีกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นระดับผู้ใหญ่ ต่อมาเมื่อผู้นำไปใช้และได้ลดจำนวนเรื่องลงเหลือเพียง 7 เรื่อง (ชนชัย สือสาธุชน 2546) ซึ่งพบว่ายังมีประสิทธิภาพสูง จึงมีผู้นำไปใช้ในการวิจัยอย่างแพร่หลาย แม้วิธีที่ 4 นี้ จะดูเสมือนว่าใช้ได้ดี ขจัดปัญหาบางประการที่เกิดกับวิธีต่างๆ ก่อนหน้านี้ได้ แต่ยังมีข้อจำกัดอยู่บางประการคือ เป็นวิธีที่ควรใช้กับผู้ใหญ่เท่านั้นเนื่องจากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ให้ประเมินเป็นขั้นสูง และผลของการวัดแสดงพัฒนาการมาก – น้อย มากกว่าจะแสดงขั้นของพัฒนาการ

สรุปได้ว่าการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมมีวิธีการที่หลากหลาย แต่ละวิธีการมีข้อดี ข้อจำกัด ในการเลือกใช้จึงต้องพิจารณาความพร้อม หรือความเหมาะสมด้านต่างๆ เช่น ด้านการวัด ด้านผู้ทำการวัด ทรัพยากรที่มี และสิ่งเอื้ออำนวยต่างๆ ส่วนการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ผู้วิจัยเลือกใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยได้แนวคิดและตัวอย่างจากเครื่องมือของควงเดือน พันธุมนาวิน (2520) โกลด์ มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) และทวิวัฒน์ บุญชิต (2546) แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง เป็นแบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา มีจำนวน 5 สถานการณ์ เป็นสถานการณ์ขัดแย้งที่เหมาะสมกับวัยรุ่นและระดับช่วงชั้น ในการวัดได้ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ทีละเรื่องจาก 5 เรื่อง แล้วตัดสินใจกระทำ อย่างใดอย่างหนึ่ง จากนั้นเขียนแสดงเหตุผลที่แท้จริงของตนลงในที่ว่างที่เว้นไว้ให้แต่ละเรื่อง การตรวจให้คะแนนพิจารณาจากคำตอบเหตุผลที่เขียนตอบว่าเป็นเหตุผลในขั้นใดของเหตุผลในขั้นต่างๆ ตามทฤษฎี (ขั้นที่ 1-6 ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก)

2. ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม

2.1 ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม

ในส่วนนี้ ขอนำทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมมากล่าว โดยประกอบด้วย 3 ทฤษฎีที่สำคัญ ดังนี้คือ 1) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget) 2) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) 3) ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน

2.1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520:40-41) อ้างถึงแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget, 1932) ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น และได้แบ่งขั้นของพัฒนาการจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดลอมอย่างละเอียด แต่มีความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใดๆ ทั้งนี้ เมื่อเด็กเริ่มมีความสามารถก็เริ่มเรียนรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น
2. ขั้นยึดคำสั่ง พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วง 2-8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่ คือ ประภาศิตที่ตนต้องทำตาม
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน พัฒนาการขั้นนี้จะอยู่ในช่วง 8-10 ปี เพียเจต์เชื่อว่าเกิดขึ้นจากพัฒนาการทางสติปัญญาและจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคลบางคนทีพัฒนาการอาจหยุดชะงักอยู่ในขั้นที่สอง เนื่องจากการบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดูหรือสังคม หรือเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้

2.1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมนี้ มีแนวคิดที่มีต้นกำเนิดมาจากเพียเจต์ (Piaget, 1932) และผู้ที่นำเอาแนวคิดมาพัฒนาอย่างกว้างขวางจนเป็นที่ยอมรับกันในขณะนี้คือ โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1958) โดยเขาได้ทำการศึกษาบุคคลต่างเชื้อชาติต่างวัฒนธรรม ทั้งในทวีปยุโรป เอเชีย และในอเมริกา ผลการศึกษามนุษย์ชาติอย่างกว้างขวางดังกล่าวทำให้สามารถแบ่ง

ระดับพัฒนาการจิตใจ และการใช้เหตุผลออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับ แบ่งเป็น 2 ชั้น ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1958 อ้างถึงใน โกลด์ มีคุณ 2547:135-136) พิจารณาที่ความสามารถในการตัดสินใจตัดสินใจตัดสินใจ โดยใช้หลักการที่ถูกต้องเหมาะสม หลักการดังกล่าวเรียกว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ 6 ชั้น นำมากล่าวโดยสังเขป ดังนี้

ระดับก่อนเกณฑ์ (Preconventional Level) เป็นระดับที่บุคคลยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจการกระทำ การจะทำอะไรมักคิดถึงผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับเป็นใหญ่ โดยมีได้คำนึงถึงว่าการกระทำนั้นจะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร ระดับนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังคำสั่งและหลบหลีกการลงโทษ บุคคลที่มีการตัดสินใจขั้นนี้จะตัดสินใจการกระทำว่า ดี-เลว ถูก-ไม่ถูก โดยพิจารณาที่ผลการกระทำว่าจะส่งผลกระทบต่อตนเองอย่างไรหลบหนีการถูกลงโทษทางกายเพราะกลัวได้รับความเจ็บปวด ขอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจทางกายเหนือตน ผู้ที่ใช้หลักการตัดสินใจในขั้นนี้ มักเป็นเด็กอายุ 2-7 ปี

ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล บุคคลที่มีการตัดสินใจอยู่ในขั้นนี้ เป็นผู้ที่ยึดถือว่าการกระทำที่ถูกต้อง คือ การกระทำที่สนองความต้องการของตนและทำให้ตนเกิดความพอใจ การสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นไปในลักษณะแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน กระทำแบบดี ดีตอบ ร้ายมาร้ายตอบ เข้าทำนอง “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ผู้ใช้หลักการตัดสินใจขั้นนี้มักเป็นเด็กอายุ 7-10 ปี

ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional) เป็นระบบที่บุคคลเรียนรู้ที่จะกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยของตน กระทำตามกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ของศาสนา รู้จักที่จะเอาใจเขามาใส่ใจเรามีความสามารถที่จะแสดงบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสมเมื่ออยู่ในสังคม ระดับนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ พฤติกรรมที่ดีตามบรรทัดฐานของผู้ใช้หลักการตัดสินใจในขั้นนี้ก็คือ การทำให้ผู้อื่นพอใจและยอมรับ ลักษณะที่เด่นก็คือ การคล้อยตามและพยายามทำให้ผู้อื่นรักหรือมองเห็นว่าน่ารัก ผู้ใช้หลักขั้นนี้มักเป็นเด็กอายุประมาณ 10-13 ปี

ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (ตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ของสังคม) บุคคลจะเริ่มมองเห็นความสำคัญของกฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการทำตามหน้าที่และแสดงการยอมรับ เคารพในอำนาจและมุ่งรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ทางสังคมผู้มีหลักการตัดสินใจขั้นนี้มักจะเป็นเด็กช่วงอายุ 13-16 และผู้ใหญ่โดยทั่วไป

ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional) ในระดับนี้การกระทำ พฤติกรรมใด ๆ เป็นไปตามความคิดและเหตุผลของตนเอง แล้วตัดสินใจตามที่ตนคิดว่าเหมาะสม ระดับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น เช่นกัน

ชั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา ชั้นนี้ยึดประโยชน์และความถูกต้องเฉพาะเรื่องเฉพาะกาลเทศะ เป็นการกระทำที่เป็นไปตามข้อตกลงและยอมรับกันของผู้ที่มีจิตใจสูง โดยจะต้องนำเอากฎเกณฑ์ของสังคม กฎหมาย ศาสนา และความคิดเห็นของบุคคลรอบด้านมารวมในการพิจารณาความเหมาะสมด้วยใจเป็นกลาง แล้วตัดสินใจโดยยึดความถูกต้องที่ตนเองวินิจฉัยอีกทีหนึ่ง โดยยึดหลักความสำคัญของส่วนรวม เข้าใจในสิทธิของตนและผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้มีความภาคภูมิใจเมื่อทำดี และตระอายใจตนเองเมื่อทำชั่ว ผู้มีการตัดสินใจโดยใช้หลักการนี้มักเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 16 ปี

ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล มีลักษณะแสดงถึงความเป็นสากล นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน มีความยืดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายที่เปลี่ยนแปลงอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ มีหลักธรรมประจำใจของตนเอง มีความเกลียดกลัวความชั่ว เลื่อมใสศรัทธาในความดีงามผู้มีการตัดสินใจชั้นนี้ส่วนมากเป็นวัยรุ่นตอนปลาย จากทฤษฎีของ โคลเบิร์ก (Kohlberg, 1964) แสดงระดับและชั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม(ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบิร์ก Kohlberg, 1964)

ชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ชั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการลงโทษ (2-7 ปี)	1. ระดับก่อนเกณฑ์ (2-10 ปี)
ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7-10 ปี)	
ชั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (10-13 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10-16 ปี)
ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13-16 ปี)	
ชั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)
ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	

ที่มา : ควงเคือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520 : 43)

สรุปได้ว่าทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมทั้งของเพ็ญเจต์ และ โคลเบิร์กต่างมีความคิดเห็น

สอดคล้องกันว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมในตัวบุคคลสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ และพัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุและพัฒนาการทางสติปัญญา การพัฒนาจะเป็นไปตามลำดับขั้น จะไม่มีการข้ามขั้น ซึ่งจะพัฒนาจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูงกว่า และพอใจที่จะคิดถึงเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่าขั้นที่ตนมีอยู่ไปหนึ่งขั้น จากหลักการพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1964) ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาและพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่น ในระดับชั้นประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

2.1.3 ทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) ได้สร้างทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดยมีพื้นฐานทางความคิดจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) และจากการประมวลผลข้อมูลทางการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมจริยธรรมประเภทต่างๆ ของคนไทย มากกว่า 30 เรื่อง ซึ่งได้ทำการวิจัยคนไทยในช่วงอายุที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ 6 ปีจนถึง 60 ปี จำนวนกว่าหมื่นคน ทฤษฎีดั้งไม้จริยธรรมนี้มี 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและผลของดั่งไม้ ส่วนที่เป็นลำต้น และส่วนที่เป็นราก ส่วนแรกคือ ดอกและผลของดั่งไม้แสดงถึงพฤติกรรมของการทำดีละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่างๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติหรือพฤติกรรมคนดี คนเก่ง ส่วนที่สองคือ ส่วนลำต้นของดั่งไม้ แสดงถึงผลที่ออกมาเป็นพฤติกรรมด้านต่างๆ มีสาเหตุมาจากทางจิตใจอันประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้านคือ (1) เหตุผลเชิงจริยธรรม (2) การมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (3) ความเชื่ออำนาจในตน (4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (5) ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม (ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ หรือสถานการณ์นั้น) ถ้าต้องการที่จะเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมชนิดใด จะต้องใช้จิตลักษณะบางด้าน หรือทั้ง 5 ด้านนี้ประกอบกันจึงจะได้ผลดีที่สุด ส่วนที่สาม คือส่วนรากของดั่งไม้ ประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ (1) สติปัญญา (2) ประสบการณ์ ทางสังคม และ (3) สุขภาพจิต จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้นก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้านในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุจึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 โดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางด้านจิตใจ 3 ด้านดังกล่าว ฉะนั้น จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมคนดีและคนเก่ง เปรียบเสมือนผลผลิตที่น่าพอใจและมีประโยชน์คือ ดอกไม้และผลไม้นั่นเอง และจิตลักษณะทั้ง 8 ประการนี้จะรวมเป็นสาเหตุของพฤติกรรมการทำดี ละเว้นชั่วและการทำงานอย่างขยันขันแข็งตามหน้าที่ เพื่อคุณภาพของงานและส่วนรวม และจุดเริ่มต้นของการพัฒนานักเรียนให้มีจริยธรรมอยู่ที่รากของดั่งไม้จริยธรรม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม

งานวิจัยเกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม มีผู้ศึกษาวิจัยไว้จำนวนมาก ได้คัดสรรมาเสนอเพียงบางส่วน ดังนี้

เรสต์ (Rest, 1969:225-252 อ้างถึงในรุ่งรัตน์ ไกรทอง 2537:56) ได้วิจัยเกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับเด็กอายุระหว่าง 10-14 ปี พบว่า เด็กจะชอบเหตุผลที่เหนือกว่าที่เขาใช้อยู่มากกว่าเหตุผลขั้นต่ำที่เขาใช้อยู่และเด็กจะให้ความสนใจกับเหตุผลที่เหนือกว่า 2 ชั้น ได้ยากที่สุด รองลงมาคือ เหตุผลที่เหนือกว่า 1 ชั้น ส่วนเหตุผลที่ต่ำกว่า 1 ชั้น เด็กจะให้ความสนใจได้อย่างดี

ริชาร์ด และคนอื่นๆ (Richards and others, 1984:24-28 อ้างถึงใน บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์ 2536:38) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบิร์กและพฤติกรรมก่อนในห้องเรียนพบว่า นักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ (ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2) มีพฤติกรรมก่อนในห้องเรียนมากกว่านักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 3 และ 4 และยังพบว่า ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพิ่มขึ้นตามอายุ และสถานภาพทางสังคม เพศมีผลต่อพฤติกรรมก่อนในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมก่อนในห้องเรียนสามารถทำนายได้ดีในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง

บิสกิน และฮอสกินสัน (Biskin and Hoskinson, 1977:407-41 อ้างถึงใน บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์ 2536:38) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยใช้วิธีการจัดโครงการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจจากวรรณคดีและการอ่านเรื่องราว โดยใช้นักเรียนในระดับเกรด 4-5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้ววัดจริยธรรมตามวิธีของโคลเบิร์ก จากนั้นทดลองโดยกลุ่มทดลอง มีการจัดโครงสร้างการอภิปรายอย่างเป็นระบบ ครูใช้ถาม 3 แบบ คือ คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ดีความ การประเมินผลเพื่อช่วยให้นักเรียนสมมติบทบาทของตนลงไป ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปรายไปตามธรรมชาติ จากนั้นทดสอบระดับจริยธรรมในตอนหลัง ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายอย่างเป็นระบบที่ให้โอกาสผู้เรียนให้อยู่ในบทบาทในห้องเรียนสามารถเปลี่ยนการตัดสินใจจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ผู้ที่ริเริ่มศึกษาวิจัยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวของเพียเจต์และโคลเบิร์ก ในประเทศไทย คือ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิม (2520:210) ได้ศึกษา จริยธรรมของเยาวชนไทยโดยมีกลุ่มตัวอย่างอายุ 11-25 ปี จำนวน 1,400 คน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคตนั้นควรจะได้มีการปลูกฝังก่อนที่เด็กจะมีอายุ 10 ปี เพราะเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นลักษณะทางจริยธรรมสองประการนี้จะเริ่มคงที่ ผู้ที่มาจากครอบครัวยากจน จะมีพัฒนาการช้ากว่ากลุ่มอื่นในช่วงวัยอายุตอนต้น แต่จะทันกลุ่มอื่นใน

วัยรุ่นตอนปลาย ในด้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ใช้เหตุผลมากมี ความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ถูกศึกษาทุกระดับอายุ และพบว่า ในครอบครัว ยากจนบิดามารดามีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะช่วยให้ลูกมีจริยธรรมสูงได้

ผู้ที่ทำการศึกษาในระยะต่อมา ได้แก่ ทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์ (2535:127) ได้ ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวเนื่องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาล และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 540 คน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนหญิงมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 นักเรียนที่มีอายุมากมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน นักเรียนที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

ในด้านที่เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โกลด์ มีคูน (2524 : 225-231) ได้ทำการวิจัยเชิง ทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะการสวมบทบาท โดยทดลองกับนักเรียนชาย หญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 อายุตั้งแต่ 9-11 ปี จากโรงเรียน 3 แห่ง ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 191 คน โดยให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองจากบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น ผลการวิจัย สรุปว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึก 2 ด้าน ให้ผลเท่าเทียมกับกลุ่มที่ฝึกด้านเดียว และพบว่าความสามารถ ในการสวมบทบาทเป็นปัจจัยต่อพัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล และนักเรียน ที่ได้รับการฝึกสวมบทบาทในภายหลังมีความสามารถให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับ การฝึกนี้

ระยะต่อมาสุดา จันทรสุขโข (2536) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้กิจกรรม กระจำง่าค่านิยมในการสร้างเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านวินัยในตนเองเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคาราคาม จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึก กิจกรรมกระจำง่าค่านิยมมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านวินัยในตนเองเกี่ยวกับการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ ไม่ได้รับการฝึกกิจกรรมกระจำง่าค่านิยมทั้งในระยะหลังการทดลองและในระยะติดตามผล นอกจากนั้น ผลในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลจะสูงกว่าระยะก่อนทดลอง ส่วนผลใน ระยะหลังทดลองกับระยะติดตามผลจะไม่แตกต่างกัน ต่อมารุ่งรัตน์ ไกรทอง (2537: 77) ศึกษาผลของ การใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน ผลการทดลอง ผลได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของโกลด์ มีคูน (2546:46) คือ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้บทบาทสมมติ มีเหตุผล เชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้บริรักษ์

ศรีเพชรพัฒน์ (2539) ได้ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลราชบุรี จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีมากขึ้น โดยนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีแตกต่างกัน ในทำนองเดียวกันกับเพ็ญญา หงษ์ทอง (2543) ศึกษาการใช้บทบาทสมมติต่อระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชิวทวนวิทยาสามัคคี จังหวัดอุบลราชธานี ใช้กลุ่มตัวอย่าง 40 คน การทดลองพบว่า ผลการใช้บทบาทสมมติต่อระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผลการวิจัยของธิดารัตน์ กันตวิงศ์ (2546) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอน โดยให้เลียนจากตัวแบบเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 36 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยเลียนแบบจากตัวแบบพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นและมีความคิดเห็นต่อการสอน โดยให้เลียนแบบจากตัวแบบอยู่ในระดับที่เห็นด้วยมากที่สุด และเห็นด้วยมาก

จากงานวิจัยทั้งในต่างประเทศและประเทศดังกล่าว พอจะสรุปเป็นภาพรวมได้ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีพัฒนาการได้โดยธรรมชาติ แต่ยังสามารถพัฒนาโดยการฝึกโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กหรือวัยรุ่น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของเพียเจต์ และโคลเบอร์ก

3. การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น

3.1 การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยธรรมชาติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) ได้อธิบายเหตุผลเชิงจริยธรรมไว้ว่า “เป็นลักษณะทางจิตประการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมทำดีละเว้นชั่ว และทำงานอย่างขยันขันแข็ง เพื่อส่วนรวมของบุคคลเป็นอย่างมาก”

ในช่วงวัยรุ่น เป็นช่วงที่ควรส่งเสริมการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เพราะนักเรียนวัยรุ่นยังเป็น ไม้เอนที่ดัดง่าย เพื่อส่งเสริมให้เป็นคนดีและเป็นคนเก่งเมื่อโตขึ้น มีความสามารถมองเห็นความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น จากผลการวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538:86) ในช่วงนักเรียนวัยรุ่นยึดติดกับวัตถุ ยังไม่เข้าใจสิ่งที่เป็นธรรมหรือสัญลักษณ์มากนัก ในชั้นที่ความดีงามยังต้องแปลลงเป็นข้าวของที่เด็กพอใจอยากได้ ความไม่ดีเป็นวัตถุสิ่งของที่ไม่น่าปรารถนา เช่น สกปรก

มีกลิ่นเหม็น หรือสิ่งของที่ไม่สวยงาม เป็นต้น โดยวัยนี้นิยมชมชอบคนอื่นที่รูปร่าง หน้าตาการแต่งกาย หรือการที่คน ๆ นั้นมีข้าวของเครื่องใช้ที่โก้หรูและนักเรียนวัยรุ่นยังไม่สามารถจะเข้าใจความงดงามทางจิตใจ หรือคุณค่าที่ลึกซึ้งของศิลปะต่าง ๆ ได้มากนัก ความเข้าใจของนักเรียนวัยรุ่นนี้ยังมีข้อจำกัด ยังเข้าใจแจ่มชัดแต่สิ่งที่เห็นอยู่รอบตัวและในขณะที่ปัจจุบันเท่านั้นมากกว่าจะเข้าใจสิ่งที่ไกลตัวและมีลักษณะเป็นนามธรรมอย่างลึกซึ้ง นักเรียนวัยรุ่นเข้าใจคำว่า “พวกของเรา” มากกว่าจะเข้าใจคำว่า “ส่วนรวม” ฉะนั้นนักเรียนวัยรุ่นนี้จึงยังเห็นความสำคัญของกลุ่มเพื่อนและคนที่อยู่แวดล้อมรอบตนมากกว่าจะเห็นแก่ส่วนรวมหรือมนุษยชาติ

ฉะนั้น การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยธรรมชาติของนักเรียนวัยรุ่นควรคำนึงให้นักเรียนวัยรุ่นลดความเห็นแก่ตัวลง ให้เห็นแก่ผู้อื่นมากยิ่งขึ้น และเริ่มแผ่ขยายวงออกไปไกลตัวนักเรียนวัยรุ่นยิ่งขึ้น ทุกที่เมื่อนักเรียนวัยรุ่นอายุมากขึ้นที่ควรพัฒนาที่คำนึงถึงธรรมชาติทางจิตใจของนักเรียนวัยรุ่นมากยิ่งขึ้น สถานการณ์ที่ช่วยให้บุคคลได้ขยายพัฒนาการด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเกิดจากการที่บุคคลซึ่งใช้เหตุผลขั้นใดขั้นหนึ่งอยู่แล้ว ได้รับประสบการณ์ขั้นที่สูงกว่า 1 ขั้นและเขา รู้สึกขัดแย้งและเริ่มพิจารณาเหตุผลในขั้นที่สูงขึ้น การเลื่อนขั้นพัฒนาการนี้อาจจะไม่เต็ม 1 ขั้นทันที แต่จะค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นประสบการณ์ประเภทขัดแย้งที่พอเหมาะแก่การพัฒนาการจึงเป็นองค์ประกอบภายนอกที่สำคัญที่สุด ผู้ที่จะดูแลให้เกิดประสบการณ์ดังกล่าว คือ ครอบครัวส่งเสริมการที่เด็กได้อยู่ในสังคมที่เป็นประชาธิปไตยและการที่นักเรียนวัยรุ่นได้มีโอกาสกระทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การตัดสินใจในชั้นเรียนและการสวมบทบาทของผู้อื่น จะช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นเกิดการพัฒนาการตามธรรมชาติอยู่แล้ว

สรุปได้ว่าการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยธรรมชาติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญสองประการคือ สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม การส่งเสริมให้มีพัฒนาการที่ก้าวหน้า อาจทำได้ด้วยการฝึกเพื่อพัฒนา ซึ่งปัจจุบันได้พบวิธีการที่ใช้ได้ผลดีหลายวิธี

3.2 การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการฝึกและวิธีการฝึก

การฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบิร์ก (Kohlberg, 1970 อ้างถึงในสกล เทียงแท้ และสมิตตรา เจิมพันธ์ 2546: 20) ให้ความเห็นว่าการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นควรเริ่มจากการ สร้างความขัดแย้ง” ผู้ที่มีความเห็นสอดคล้องกันกับ โคลเบิร์ก คือ ฮอฟแมน (Hoffman, 1977 อ้างถึงในสกล เทียงแท้ และสมิตตรา เจิมพันธ์ (2546:20) ซึ่งนำเอาความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบิร์ก มาอธิบายเพิ่มเติมว่า “หลักสำคัญสำหรับการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม คือ ครั้งแรกผู้ฝึกต้องสร้างความขัดแย้งภายในก่อน เป็นการทำให้เกิดความตึงเครียด นอกจากนั้น ความตึงเครียดนี้ยังเป็นแรงขับที่ทำให้คนต้องการค้นคว้าสำรวจต้องการตอบสนองทางประสาท หรือการเคลื่อนไหวเพื่อไปสู่ความพอใจ หรือความสำเร็จของตน” วิธีการพัฒนาเหตุผลเชิง

จริยธรรมมีหลายวิธีที่แตกต่างกัน (แต่ใช้หลักคล้ายกัน) การฝึกให้นักเรียนวัยรุ่นรู้จักตนเองและยอมรับตนเอง เมื่อนักเรียนวัยรุ่นรู้จักตนเอง ขั้นต่อไปนักเรียนวัยรุ่นจะต้องการทราบว่าตนควรจะทำอย่างไรจึงจะเหมาะสม วิธีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยหลักการ “สร้างให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายใน” นั้น ได้มีการศึกษาและนำไปใช้กับวิธีการฝึกต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และปรากฏว่าหลายวิธีได้ผลดี ขณะนี้มีอย่างน้อย 7 วิธี (โกศล มีคุณ 2533:51-53) วิธีเด่น ๆ เช่น 1) วิธีใช้อภิปรายกลุ่ม 2) วิธีใช้บทเรียนโดยตนเอง 3) วิธีใช้ตัวแบบ 4) วิธีพัฒนาไปพร้อมกับความรู้ 5) วิธีการพบปะ พูดจา อธิบายเหตุผล และกระตุ้นการอภิปราย 6) วิธีการพัฒนาบรรยากาศทางสังคมให้มีความยุติธรรม และเสมอภาคและ 7) วิธีใช้การสวมบทบาท หรือการแสดงบทบาทเพื่อรับทราบเหตุผลที่ตนใช้อยู่เดิม 1 ขึ้น (สรุปจากดวงเดือน พันธุมนาวันและเฟื้อนแซ ประจวบปัจฉิม 2520 ; โกศล มีคุณ 2524)

การฝึกด้วยวิธีต่างๆที่ได้กล่าวมา ให้ผลดีในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ส่วนใหญ่เป็นการฝึกโดยใช้เพียงวิธีเดียวในแต่ละกลุ่มทดลอง แต่ในทางทฤษฎีอาจทดลองโดยการฝึกทักษะที่เป็นพื้นฐานควบคู่ไปด้วย เช่น การฝึกของโกศล มีคุณ (2524) ที่ฝึกกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยมีการฝึกความสามารถด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมควบคู่ไปกับการสวมบทบาท ซึ่งผลวิจัยพบว่าผู้ที่ได้รับการฝึกแบบควบคู่ดังกล่าวมีลักษณะที่ถูกฝึกสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก นอกจากนี้ อ้อมเดือน สดมณี (2536) ได้ทดลองฝึกอบรมทางพุทธกับวิธีการฝึกอบรมทางพฤติกรรมศาสตร์ควบคู่กันไปผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมดังกล่าวมีจิตลักษณะ เช่น ความเชื่ออำนาจในตน เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่อทางพุทธและพฤติกรรมการทำงานมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

3.3 การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลางด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว

3.3.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว กรมวิชาการ (2544 :1)ให้ความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการเพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคล (Preventive Approach) ช่วยแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น (Curative Approach) และส่งเสริมพัฒนาบุคคล (Developmental Approach) โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านกายภาพ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ขณะที่ คอทแมน อาชบาย และ เคอร์กราฟ (Kottman , Ashby, and De Graf, 2001 :3 อ้างถึงในสมร ทองดี และ ปราณี รมสูต 2545 : 11) ให้ความหมายกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activities) ว่าเป็นการประมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคน แต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือได้มีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาสร้างเสริมป้องกันปัญหาและแก้ปัญหาทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ต่อมา บุญบาทกร ตัณฑวรรณ (2545 : 30) ซึ่งได้ศึกษาความหมาย และได้ข้อสรุปเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวหมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม ที่นำมารวมกันอย่าง

เป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย คำชี้แจงและการเตรียมการของผู้ให้บริการของแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ระบุสื่อ ใบบงาน ใบความรู้ หรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมไว้แต่ละแผน คำชี้แจงการใช้เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ประกอบด้วยมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือเสริมสร้างตนเอง ตลอดจนป้องกัน หรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านการศึกษา อาชีพส่วนตัวและสังคม และเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย คำชี้แจงและการเตรียมการของผู้ให้บริการของแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ระบุสื่อ ใบบงาน ใบความรู้ หรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมไว้แต่ละแผน คำชี้แจงการใช้เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

3.3.2 หลักการและแนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว

1. หลักการพัฒนากิจกรรมแนะแนว สมร ทองดี และ ปราณี รามสูต (2545 : 29-59) ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนากิจกรรมแนะแนวว่าจะต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ได้แก่

1.1 ลักษณะของสิ่งที่ต้องการพัฒนา ต้องคำนึงถึงการจัดให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการในสถานการณ์ในปัจจุบัน

1.2 ลักษณะของผู้รับบริการแบ่งผู้รับบริการเป็น 3วัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ซึ่งบุคคลแต่ละวัยจะมีธรรมชาติประจำวัย มีปัญหาและความต้องการแตกต่างกันออกไป การจัดกิจกรรมต้องให้สอดคล้องกับวัยดังกล่าว เช่น วัยเด็ก เป็นวัยที่ชอบสนุก สนุกสนาน สนใจการเล่น รับรู้เชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม กิจกรรมที่เน้นควรเป็นลักษณะเรียนปนเล่น ส่งเสริมการแสดงออก ใช้สื่อหรือกิจกรรมสอดแทรกการพัฒนาทางสังคม และเน้นกิจกรรมเป็นกลุ่ม สำหรับวัยรุ่น เป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ต้องการการยอมรับ ความเป็นอิสระ แสวงหาเอกลักษณ์และบทบาท สนใจการมีอุดมการณ์แห่งชีวิต มีพลังมากทั้งด้านร่างกาย ความคิด และปัญญา ควรเน้นกิจกรรมแบบกลุ่ม และให้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด ส่งเสริมกิจกรรมประเภทที่ช่วยให้ได้แสดงออก ให้มีการคิดวิเคราะห์ และถ้าเป็นวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตหลายด้าน มีสถานภาพทางสังคม มีอาชีพ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แต่อาจมีปัญหาบางประการที่เกี่ยวกับการปรับตัวอาชีพและสังคม ควรเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ระหว่างผู้รับบริการ

และผู้ให้บริการ เน้นการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลและเสนอแนวคิด ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ให้ผู้รับบริการเล่นสนุกสนานหรือออกท่าทางมากเกินไป

1.3 ลักษณะของกิจกรรม การจัดกิจกรรมแนะแนวซึ่งมี 2 รูปแบบที่สำคัญคือ กิจกรรมแนะแนวรายบุคคลและกิจกรรมแนะแนวเป็นกลุ่ม การเลือกใช้รูปแบบกิจกรรมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยให้คำนึงถึงผู้รับบริการเป็นสำคัญ

1.4 ประโยชน์ที่จะนำมาใช้ ซึ่งเป็นหัวใจในการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ในปัจจุบันเรียกว่า “นำองค์ความรู้สู่ชีวิต”

2. แนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย

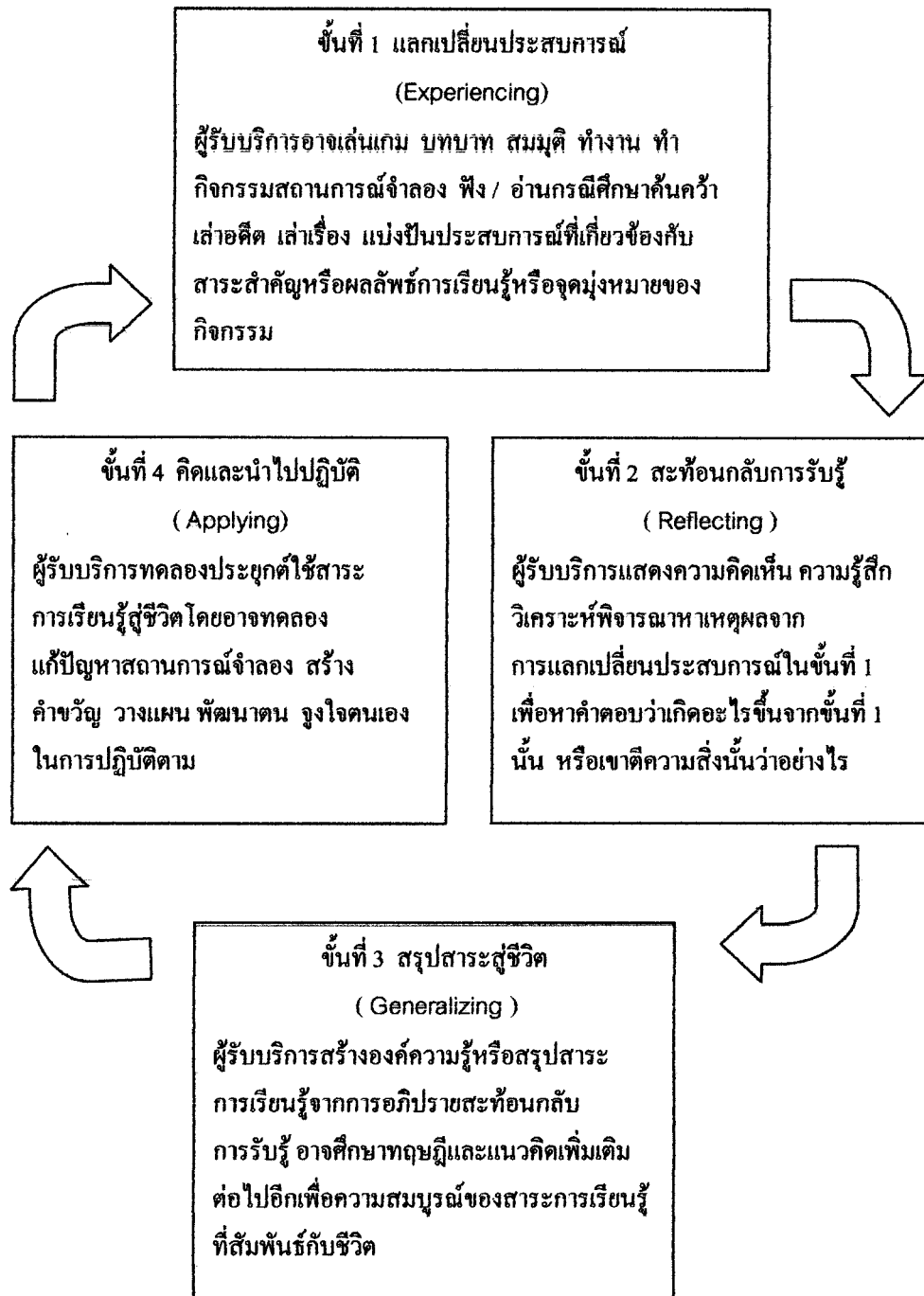
2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดกิจกรรม เริ่มต้นด้วยกำหนดหัวข้อ เนื้อหาสาระ แล้วเขียนวัตถุประสงค์เป็นข้อ ๆ

2.2 การกำหนดขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว ในประเทศไทยกำหนดขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

2.3 การกำหนดขั้นตอนของกิจกรรม การจัดกิจกรรมสิ่งสำคัญต้องการมุ่งให้ผู้รับบริการนำผลการเรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีของโคลเบอร์ก

จากหลักการพัฒนาและแนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนวสรุปได้ว่า หลักการในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวนั้น มีด้วยกัน 4 ประเด็น คือ ลักษณะของสิ่งที่ต้องการพัฒนา ลักษณะของผู้รับบริการ ลักษณะของกิจกรรม และประโยชน์ที่จะนำมาใช้ ส่วนแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว การกำหนดขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว

เกี่ยวกับขั้นตอนของกิจกรรมแนะแนวนั้น สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545 : 49) ได้กล่าวไว้ดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงขั้นตอนและวงจรการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 ที่มา: สมร ทองดี และ ปราณี รามสุด (2545) "หน่วยที่ 9 แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว"
 ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี หน้า 49

จากภาพที่ 2.1 สมร ทงคี และ ปราณิ รามสูต (2545) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้เป็นวงจรการเรียนรู้ คือ ก. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข. สะท้อนกลับการเรียนรู้ ค. สรุปสาระสู่ชีวิต ง. คิดและนำไปปฏิบัติ ขั้นตอนทั้ง 4 นี้ หากผู้จัดกิจกรรมมีประสบการณ์สูงก็จะดำเนินกิจกรรมได้อย่างคล่องแคล่วและต่อเนื่องอย่างราบรื่น และบางครั้งจะพบว่าความต่อเนื่องของกิจกรรมจนดูว่าแต่ละขั้นตอนมีความคาบเกี่ยวกันจนแยกไม่ออก นอกจากนั้นยังพบว่ามีการสลับขั้นตอนของกิจกรรมบางขั้นตอนและได้ผลในแง่ปฏิบัติเช่นเดียวกัน เช่น อาจจัดกิจกรรมนำเสนอสาระการเรียนรู้ หรือองค์ความรู้ก่อน จากนั้นเป็นขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วเป็นกิจกรรมสะท้อนกลับการเรียนรู้ สุดท้ายเป็นกิจกรรมให้ทดลองประสบการณ์และประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดกิจกรรม และเมื่อถึงขั้นคิดและนำไปปฏิบัติแล้วอาจกลับเข้าสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นวงจรต่อไปใหม่เพื่อเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้มั่นคงขึ้น นำไปปฏิบัติได้ดีขึ้นและเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ต่อเนื่องต่อไปอีก

จากหลักการ และแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำมาสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของวัยรุ่น ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว 10 กิจกรรม ตามองค์ประกอบของเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ (ขั้นกิจกรรมหลัก) ขั้นสรุป และมีการประเมินผล โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมเป็นวงจรการเรียนรู้ (“ERGA”) คือ ก. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (E) ข. สะท้อนกลับการเรียนรู้ (R) ค. สรุปสาระสู่ชีวิต (G) ง. คิดและนำไปปฏิบัติ (A) เพื่อให้แต่ละกิจกรรมสอดคล้องกับวัยของนักเรียนผู้รับการฝึก

3.3.3 หลักการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม จากวรรณกรรมที่ได้ศึกษามาทั้งหมด กล่าวคือ ทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก(Kohlberg,1964) และของควงเคื่อน พันธุมนาวิน(2538) เกี่ยวกับองค์ประกอบ หลักการ และแนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้ประมวลสาระดังกล่าวมาบูรณาการเข้าด้วยกันแล้วสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นจำนวน 10 กิจกรรม โดยดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนคือ จากทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนวและแนวทางการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม กิจกรรมแนะแนวที่ใช้ฝึกกับนักเรียน ได้แก่ การทำกิจกรรมกลุ่มเกี่ยวกับกรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมุติ การเล่นเกม การได้วาที การอภิปราย การทำตามใบงานในแต่ละกิจกรรม การกำหนดแนวทางการประเมิน มีการประเมิน 2 ประเภท คือ การประเมินกระบวนการเป็นการประเมินจากคะแนนการประกอบกิจกรรมระหว่างเรียน และการประเมินผลลัพธ์ของนักเรียน นำชุดกิจกรรมตรวจสอบและปรับปรุงเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาข้อปรับปรุง นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้าน

โครงสร้าง นำความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงพิจารณาความสอดคล้องของการประเมินโดยการหาค่า IOC พร้อมทั้งปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับปรุงภาษาบางข้อให้เป็นภาษาเขียน นำชุดกิจกรรมแนบแนวไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนอื่น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงกิจกรรมแนบแนวบางกิจกรรม ปรับปรุงข้อความให้กระชับขึ้น ปรับปรุงใบงานให้เหลือประเด็นที่สำคัญ นำชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับนักเรียน โรงเรียนบ้านยางเอือด จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อนำไปทดลองใช้จริง

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยชุดกิจกรรมแนบแนว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนบแนวเพื่อพัฒนาจิตลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลพบว่าชุดกิจกรรมแนบแนวสามารถพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น อัมพร ชนะทอง (2546) ได้ศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมแนบแนว โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความมีน้ำใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพลับพลาจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความมีน้ำใจสูงขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความคิดเห็นต่อชุด กิจกรรมแนบแนวอยู่ในระดับดีมาก อิกงานวิจัยหนึ่งที่ใช้ชุดกิจกรรมแนบแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมคือ บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์ (2536) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนบแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่านักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นหลังจาก ได้รับการสอนแบบปกติ โดยที่นักเรียนที่ได้รับการ ใช้ชุดกิจกรรมแนบแนวมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในด้านการใช้ชุดกิจกรรมแนบแนวพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า มีงานวิจัยหลายเรื่อง เช่น เรื่องแรก อัมพร แสงวิเชียร (2546) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนบแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนกุศบากราชบุรีบำรุง จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 25 คน ผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนบแนวแบบบูรณาการเพื่อฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย จำนวน 12 ครั้ง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก เรื่องที่สองพิทยาภรณ์ พิทยาธกรกุล (2546) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมแนบแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ต้องการปรับลดพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียน จำนวน 12 คน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียน

ทดลอง หลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียน เรื่องที่สามอรพิน สุขแจ่ม (2546) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิทย จังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 45 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนมีการประหยัดมากขึ้นหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัด อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

จากการที่ได้นำเสนอผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ใช้พัฒนา จิตลักษณะหรือพฤติกรรมด้านดีของนักเรียนได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำหลักการ และวิธีการฝึกด้วยชุด กิจกรรมแนะแนวมาใช้ในการฝึกพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวันรุ่น และคาดว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถใช้ในการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวันรุ่น ได้เช่นเดียวกัน

4. ความพร้อมด้านจิตลักษณะกับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม

4.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับเหตุผลเชิงจริยธรรม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความมุ่งมั่นที่จะกระทำ เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตนต้องการ โดยเริ่มจากการมองเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เกิดขึ้น ในทำนองที่ตนต้องการจะทำบางอย่างให้สำเร็จในเหตุการณ์นั้น มองทุกอย่างเป็นงานที่ตนควรทำ ควรเข้าไปรับผิดชอบ ควรแก้ปัญหา แล้วเริ่มวางแผนดำเนินการให้เกิดความสำเร็จและป้องกันความล้มเหลวเอาไว้ทุกขั้นตอน และท้ายสุดเมื่อคิดว่าจะทำให้สำเร็จก็จะรู้สึกสุขใจ แต่เมื่อคิดว่าอาจล้มเหลวได้ด้วยก็ไม่น้อยท้อ เตรียมใส่ความพยายามของตนเองลงไปให้มากขึ้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น มีผู้ทำการวิจัยและศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

สกล เทียงแท้ และสุมิตรา เจิมพันธ์ (2546) ได้ทำการวิจัยการฝึกจิต-พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมการขับขี้อย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิงระดับประถมศึกษาตอนปลายและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยดังกล่าว นอกจากจะได้พบผลดีของการฝึกจิต-พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมการขับขี้อย่างปลอดภัย แล้วยังได้พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (r เท่ากับ .30) ในปีเดียวกันแสวง ทวีคุณ นิภาพรพร โชติสุดแสนท์ และณรงค์ศักดิ์ บุญมาลิก (2546) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาจิต และทักษะต่อพฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู การวิจัยดังกล่าว นอกจากจะได้พบผลดีของการพัฒนาจิต และทักษะต่อพฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู

แล้วยังได้พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (r เท่ากับ .298***)

สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นจิตลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล การวิจัยนี้จึงคาดว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลน่าจะมีบทบาทสำคัญที่ทำให้นักเรียนวัยรุ่น ได้รับผลดีมาก-น้อยจากการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมในครั้งนี้

4.2 การมุ่งอนาคต-ควบคุมตนกับเหตุผลเชิงจริยธรรม

การมุ่งอนาคต-ควบคุมตน แบ่งเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่เป็นลักษณะทางจิตที่เป็นนามธรรม และส่วนที่เป็นการวางแผนจัดการ การมุ่งอนาคต จึงหมายถึง ความสามารถคิดและรับรู้ในสิ่งที่เป็นการวางแผนจัดการ การมุ่งอนาคต จึงหมายถึง ความสามารถคิดและรับรู้ในสิ่งที่เป็นการวางแผนจัดการ สิ่งที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นแต่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต จึงต้องอาศัยสติปัญญาค่อนข้างสูงในขั้นที่จะสามารถคาดการณ์ไกลถึงสิ่งที่จะเกิดในอนาคตทั้งไกลและใกล้ได้ โดยเห็นความสำคัญของผลดีที่ยังไม่เกิดและต้องรอคอย ว่ามีความสำคัญมีคุณค่าที่ไม่ลดลงหรือไร้ค่า นอกจากนั้นยังเห็นว่าผลต่างๆ ที่จะเกิดในอนาคตกับคนอื่นก็สามารถจะเกิดกับตนได้ด้วย ถ้าสาเหตุนั้นได้เกิดกับตนหรือตนทำให้เกิดแล้ว ส่วนการควบคุมตน หมายถึง ทักษะความสามารถในการจัดระเบียบ การกระทำของตนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มที่การกำหนดเป้าหมายรวมที่ตนต้องการให้เกิดในอนาคตแล้ว แบ่งเป็นเป้าหมายย่อยๆ เป็นขั้นๆ แล้ว จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยที่ตนจะทำได้สำเร็จตามเป้าหมายย่อยขั้นแรก เมื่อสำเร็จก็ให้รางวัลตนเองจนมีกำลังใจที่จะดำเนินการในขั้นต่อไป จนเกิดความสำเร็จสมบูรณ์ในที่สุด

ในส่วนที่เกี่ยวข้องระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับการมุ่งอนาคต-ควบคุมตน นั้น มีผู้ทำการวิจัยและศึกษาเกี่ยวกับการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนไว้ คือ แสวง ทวีคุณ นิภาพรพรโชติสุดแสนห์ และณรงค์ศักดิ์ บุญยามาลิก (2546) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาคิด และทักษะต่อพฤติกรรมกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู การวิจัยดังกล่าวนอกจากจะได้พบผลดีของการพัฒนาคิด และทักษะต่อพฤติกรรมกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครูแล้วยังได้พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับ การมุ่งอนาคต-ควบคุมตน(r เท่ากับ .112*) ก่อนหน้านี้ สุภรณ์ทอง(2544) ทำการศึกษาปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 สาขารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 504 คน จากสถาบันราชภัฏ 4 แห่ง ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด พบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรม การเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมสูงแก่นักศึกษาที่มีการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนต่ำ นอกจากนี้ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2520) ยังได้เคยศึกษาวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย พบว่า วัยรุ่นที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะมีพฤติกรรมซื่อสัตย์มากกว่าวัยรุ่นที่มีการมุ่งอนาคตต่ำ

สรุปจากผลการวิจัยต่าง ๆ เหล่านี้เกี่ยวกับการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง พบว่าการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับเหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมจริยธรรม การวิจัยนี้จึงคาดว่า การมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองของบุคคลน่าจะมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ นักเรียนวัยรุ่น ได้รับผลดีมากขึ้น-น้อยจากการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมในครั้งนี้

4.3 ความเชื่ออำนาจในตนกับเหตุผลเชิงจริยธรรม

ความเชื่ออำนาจในตน เป็นลักษณะทางจิตที่เกิดจากการเรียนรู้จากสภาพรอบตัว ว่าผลดีผลเสียที่จะเกิดกับตนนั้น มีสาเหตุส่วนใหญ่ที่การจัดการของตนเอง คนทำดี ก็จะได้ผลดี คนทำมาก ก็จะได้มาก แต่ถ้าทำน้อย ก็จะได้ผลตามต้องการน้อยด้วย ดังนั้นจึงเชื่อว่า คนสามารถรู้สาเหตุของผลต่างๆ ได้ คือทำนายได้แม่นยำ และสามารถควบคุมได้ หรือสามารถจัดการได้ที่สาเหตุ เพื่อให้เกิดผลที่ต้องการนั้นได้จริง ดังนั้นจึงเกิดความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุมที่มีแหล่งจากภายในตน มีใจผู้อื่นควบคุม หรือเป็นไปตามโชคเคราะห์ ความบังเอิญมากเกินไป

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตน กับ เหตุผลเชิงจริยธรรม มีผู้วิจัยเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตนไว้ดังนี้

วรรณะ บรรจง (2537) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะทางศาสนาและพฤติกรรมของเยาวชนไทยจากชุมชนแผ่นดินทองในภาคใต้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 401 คน พบว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมีเจตคติที่ดีต่อการไม่ทะเลาะวิวาท

สกล เทียงแท้ และสุมิตรา เจริมพันธ์ (2546) ได้ทำการวิจัยการฝึกจิต-พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมการขับชื้ออย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิงระดับประถมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยดังกล่าว นอกจากจะได้พบผลดีของการฝึกจิต-พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมการขับชื้ออย่างปลอดภัยแล้วยังได้พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับความเชื่ออำนาจในตน(r เท่ากับ .14)

สรุปได้ว่า ความเชื่ออำนาจในตน เป็นจิตลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล การวิจัยนี้จึงคาดว่า ความเชื่ออำนาจในตนของบุคคลน่าจะมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ นักเรียนวัยรุ่น ได้รับผลดีมากขึ้น-น้อยจากการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมในครั้งนี้

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของตัวแปรจิตลักษณะกับเหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่าจิตลักษณะทั้ง 3 ประการ ต่างมีความสัมพันธ์กับเหตุผลเชิงจริยธรรม งานวิจัยนี้จึงคาดว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะต่างๆ ดังกล่าวเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ

พัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมน่าจะมีความก้าวหน้าในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมเพิ่มขึ้นมากกว่า
นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะดังกล่าวต่ำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย “ผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน” เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่เน้นการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ที่สร้างขึ้นว่าจะมีผลต่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางหรือไม่ เพียงใดในขณะเดียวกันก็นำลักษณะทางจิตบางประการเข้ามาศึกษาในฐานะตัวแปรเชิงเหตุสมทบด้วยการดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษานี้ เป็นนักเรียนวัยรุ่นชายหญิง ช่วงอายุ 10-13 ปี

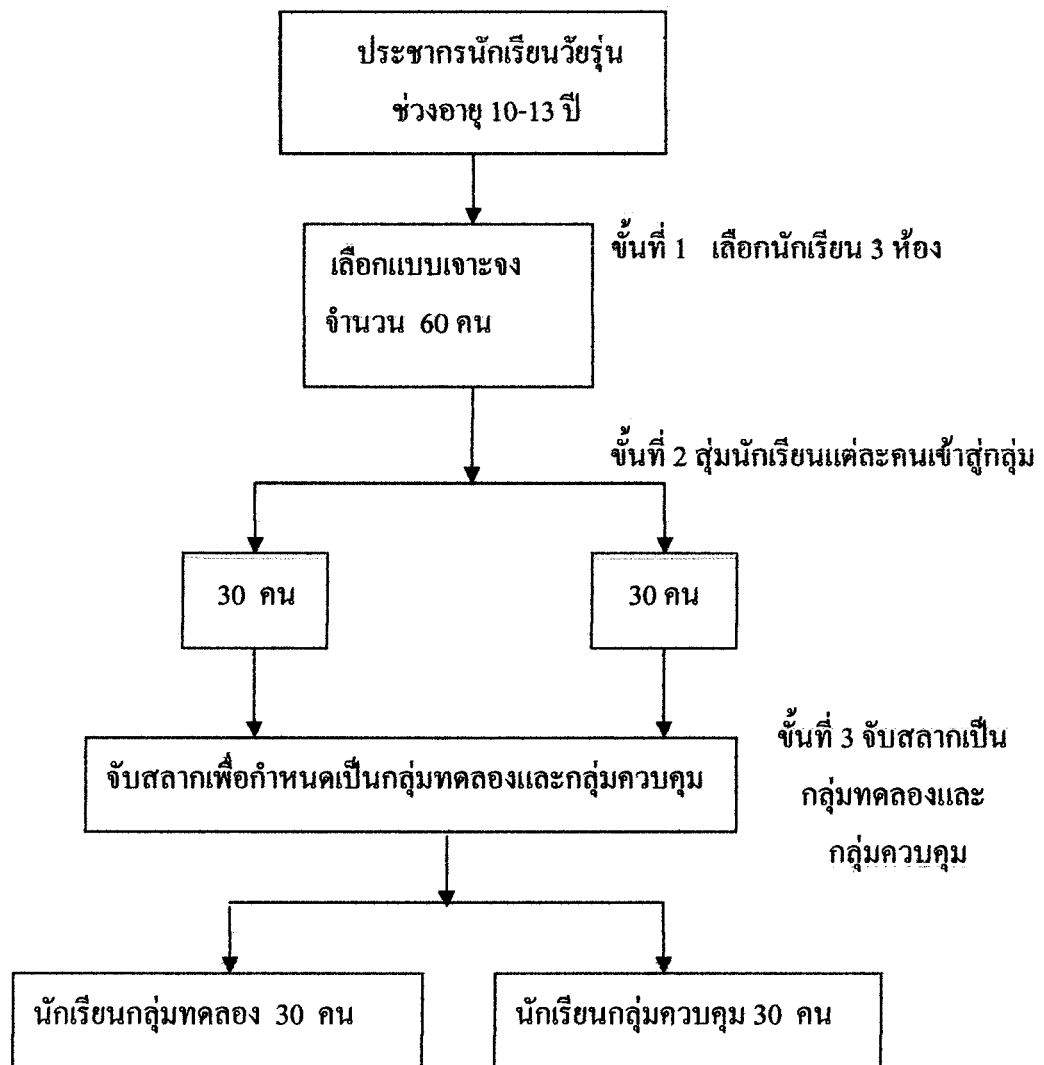
1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ เป็นนักเรียนจากประชากรดังกล่าวโดยเลือกมาจากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงอายุ 10-13 ปี โรงเรียนบ้านยางเอ็ด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน มีขั้นตอนในการจัดกลุ่มเพื่อการทดลองดังนี้

1.2.1 ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เลือกนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านยางเอ็ด 3 ห้อง ได้จำนวน 60 คน

1.2.2 สุ่มนักเรียนเข้าสู่กลุ่ม สุ่มนักเรียนแต่ละคนเข้าสู่กลุ่มวิจัยซึ่งมี 2 กลุ่ม (Random assignment) ได้กลุ่มละ 30 คน

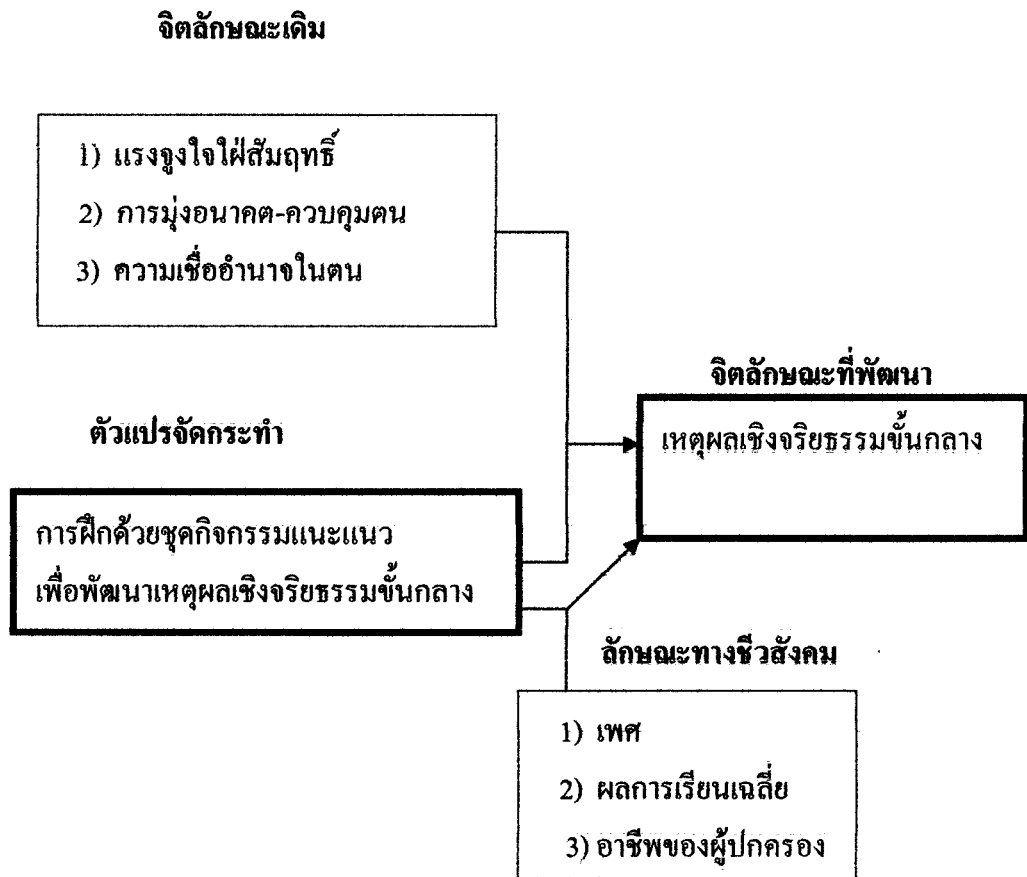
1.2.3 สุ่มเพื่อจัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จับสลากให้เป็นกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม และกลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม ผลการจัดกลุ่มตัวอย่างเป็นดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการจัดกลุ่มเพื่อการทดลอง

2. รูปแบบ และขั้นตอนการวิจัย

2.1 ตัวแปรในการวิจัย การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีตัวแปรอิสระจัดกระทำหนึ่ง ตัวแปร มีตัวแปรอิสระควบคุม (ปัจจัยสมทบ) 2 กลุ่มตัวแปร คือกลุ่มจิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมุ่งอนาคต-ควบคุมคน ความเชื่ออำนาจในคน และกลุ่มตัวแปรลักษณะทางชีวสังคม ซึ่ง ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) อาชีพของผู้ปกครอง มีตัวแปรตาม 1 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ เป็นดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2.2 ขั้นตอนการวิจัย

ในการวิจัย ซึ่งใช้วิธีการทดลอง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1. การสอบวัดและการจัดกระทำ การสอบวัดและการจัดกระทำกับกลุ่ม

ตัวอย่างเป็นดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย

กลุ่ม	ขั้นตอนการดำเนินงาน		
	สอบวัดพื้นฐาน ก่อนทดลอง	ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง	สอบวัด หลังทดลอง
กลุ่มทดลอง	√	√	√
กลุ่มควบคุม	√	-	√

2.1.2 การสอบวัดพื้นฐานก่อนการทดลอง เป็นการวัดลักษณะทางชีวสังคม (หรือสถานภาพ) และจิตลักษณะเดิมของนักเรียนผู้เข้ารับการฝึก จิตลักษณะเดิมประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเชื่ออำนาจในตน การมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

2.1.3 การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง เป็นการฝึกที่ใช้กับกลุ่มทดลอง โดยศึกษาหลักการและวิธีการของทฤษฎีของของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก(Kohlberg)และทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของควงเคือน พันธุมนาวิน เกี่ยวกับเหตุผลเชิงจริยธรรม สร้างเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบกิจกรรม 10 กิจกรรม ใช้เวลาฝึก 10 ครั้งๆละ 60 นาที โดยฝึกวันละ 1 ครั้งจึงใช้เวลา 10 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นการฝึกด้วยกิจกรรมอื่น ไม่เน้นการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

2.1.4 การสอบวัดหลังการทดลอง เป็นการวัดจิตลักษณะ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่ฝึกอันเป็นตัวแปรตามของการวิจัย ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง โดยวัดหลังการทดลอง 1 สัปดาห์

2.3 รูปแบบการทดลอง

การวิจัยนี้ถ้าพิจารณาตามแบบมาตรฐานของการวิจัยเชิงทดลอง จัดได้ว่าเป็นแบบ Randomized control group posttest only design(ปรีชา เนาว่าเห็นผล 2445:122) กล่าวคือ มีการสุ่มเข้ากลุ่ม มีกลุ่มควบคุม และมีการวัดหลังการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ดังภาพที่ 3.3

R	X	T ₁
R	~X	T ₁

R: การสู่มเข้ากลุ่ม

X : การฝึกโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

~X: การฝึกโดยใช้กิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

T₁: การวัดหลังการฝึก

ภาพที่ 3.3 แสดงรูปแบบการทดลอง

3. ตัวแปรและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปร นิยามปฏิบัติการของตัวแปร และเครื่องมือวัดตัวแปร ดังต่อไปนี้

3.1 ตัวแปรในการวิจัย

3.1.1. *ประเภทและลักษณะของตัวแปร* การวิจัยเชิงทดลองนี้ประกอบด้วย ตัวแปร 2 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม บางประเภทมีหลายตัวแปร ตัวแปรต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

1) *ตัวแปรอิสระ* ตัวแปรอิสระ มี 3 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระจัดกระทำ ตัวแปรอิสระที่เป็นจิตลักษณะเดิมของบุคคล และตัวแปรอิสระที่เป็นลักษณะทางชีวสังคม ตัวแปรเหล่านี้มีความหมายและมีวิธีการวัด ดังต่อไปนี้

(1) *ตัวแปรอิสระจัดกระทำ* ในการวิจัยนี้ตัวแปรอิสระจัดกระทำ คือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง (คือพัฒนาจาก ชั้นที่ 2 สู่อันดับที่ 3) ตามทฤษฎีพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก โดยศึกษาและนำแนวคิดจาก ทฤษฎีดังกล่าวมาสร้างเป็นชุดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ฝึก 10 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 60 นาที ตัวแปรนี้มี 2 ค่า คือ ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง กับ ไม่ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง (ฝึกด้วยกิจกรรมอื่น)

(2) *ตัวแปรอิสระที่เป็นจิตลักษณะเดิมของนักเรียน* เป็นลักษณะด้านจิตใจของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่มีอยู่โดยปกติ เป็นตัวแปรที่นำมาศึกษาพร้อมด้วยกับการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง เป็นจิตลักษณะของนักเรียนที่คาดว่าจะมีส่วนทำให้นักเรียนผู้ที่รับการฝึกได้รับประโยชน์จากการฝึกมากน้อยต่างกัน จิตลักษณะที่นำมาศึกษาครั้งนี้ได้แก่ แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ การมุ่งอนาคต- ควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน

(3) ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียน สมทบกับการฝึกด้วยตัวแปรทางชีวสังคมที่นำมาศึกษาได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ยตลอดปีการศึกษาที่ผ่านมา อาชีพของผู้ปกครองซึ่งเป็นอาชีพหลักที่นำมาซึ่งรายได้ของบิดาหรือมารดา หรือบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน

2) ตัวแปรตาม ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ชั้นกลาง ซึ่งเป็น **ขั้นที่ 3** ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

3.1.2 นิยามปฏิบัติการของตัวแปร การวิจัยนี้มีตัวแปรสำคัญที่ต้องให้นิยามปฏิบัติการดังนี้

1) การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ชั้นกลาง หมายถึง การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ฝึกเพื่อพัฒนากลุ่มตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางประกอบด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ใช้เวลาฝึกกิจกรรมละ 60 นาที แต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นที่ 2 กิจกรรมหลักซึ่งในกิจกรรมหลักนี้นักเรียนได้ร่วมแสดงบทบาทสมมุติ เล่นเกม ศึกษากรณีตัวอย่าง ได้วาที ทำงานกลุ่ม อภิปราย ตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ขั้นที่ 3 สรุปกิจกรรมในขั้นนี้นักเรียนได้สรุปสาระการเรียนรู้จากกิจกรรมหลัก สะท้อนกลับการรับรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตและกระตุ้น จูงใจให้นักเรียนประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ตัวแปรการฝึกเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางนี้มี 2 ระดับคือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง กับไม่ได้ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

2) เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral reasoning) หมายถึง เจตนา ที่เกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจที่จะทำหรือ ไม่ทำ พฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์ที่ผลประโยชน์ขัดแย้งกัน โดยการกระทำนั้นจะเกิดประโยชน์กับบางฝ่ายและเกิดโทษต่อฝ่ายอื่น ๆ หรือ เป็นกระบวนการหรือลักษณะของการคิดในระดับต่างๆที่บุคคลใช้เป็นหลักในการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรม

3) เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง (Intermediate moral reasoning) เป็นเหตุผลเชิงจริยธรรม **ขั้นที่ 3** ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1964) ซึ่งยึดหลัก “การทำตามผู้อื่นเห็นชอบ” ตัวแปรนี้วัด โดยแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ที่ผู้วิจัยและสุพิน อริยะเครือ (2550) สร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามการตัดสินใจและใช้เหตุผล ซึ่งประกอบด้วยสถานการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจ จำนวน 5 สถานการณ์ให้นักเรียนตัดสินใจเลือกกระทำ นักเรียนเขียนคำตอบอธิบายชี้แจงหลักการหรือเหตุผล

ที่เลือกกระทำ ซึ่งการแสดงคำตอบสะท้อนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม **ขั้นที่ 1-6** ตามทฤษฎีของโคลเบิร์ก (Kohlberg) ในการตรวจให้คะแนนคำตอบ ที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม **ขั้นที่ 1** ให้ 1 คะแนน **ขั้นที่ 2** ให้ 2 คะแนน จนถึงคำตอบที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม **ขั้นที่ 6** ให้ 6 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

4) **แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์** หมายถึง ความมุ่งมั่น เพียรพยายาม กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือหลายสิ่ง ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยมานะ บากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้เกิดผลดีตามต้องการ **ตัวแปรนี้วัด** โดยแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ซึ่งเป็นแบบวัดมาตราประเมินรวมค่าประกอบด้วยข้อความ 15 ข้อความ แต่ละข้อมีมาตราประเมินค่า 6 ระดับจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงจากแบบวัดนี้แสดงว่าเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำแสดงว่าเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

5) **การมุ่งอนาคต-ควบคุมตน** การมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถคิด คาดการณ์ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งไกลและใกล้ เล็งเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น ยอมรับว่าผลร้ายที่เกิดขึ้นกับคนอื่นแล้วอาจจะเกิดขึ้นกับตนได้ในอนาคต ถ้าสาเหตุนั้นได้เกิดนำมาแล้ว ส่วนควบคุมตน หมายถึงการจัดระบบระเบียบพฤติกรรมตนเอง ให้สามารถอดได้ รอได้ และทำต่อเนื่องจนเกิดผลตามต้องการ เพื่อผลตอบแทนที่ดีกว่าในอนาคต **ตัวแปรนี้วัด** โดยแบบวัดของ บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ลักษณะของแบบวัดประกอบด้วยข้อคำถามที่มุ่งถามเกี่ยวกับลักษณะของนักเรียน เป็นแบบวัดมาตราประเมินรวมค่าประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อความ แต่ละข้อมีมาตราประเมินค่า 6 ระดับจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงแสดงว่าเป็นผู้มีลักษณะการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำแสดงว่าเป็นผู้มีลักษณะการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนต่ำ

6) **ความเชื่ออำนาจในตน** หมายถึง ความเชื่อว่า ผลดีหรือผลเสียที่จะเกิดกับตนนั้น เกิดจากการกระทำของตนเองเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าที่จะเกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญ หรือเกิดจากคนอื่น **ตัวแปรนี้วัด** โดยการใช้แบบวัดของ สกล เทียงแท้ และสุมิตรา เจิมพันธ์ (2546) เป็นแบบวัดแบบมาตราประเมินรวมค่า ประกอบด้วยข้อความ 15 ข้อความ แต่ละข้อมีมาตราประเมินค่า 6 ระดับจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้มี ความเชื่ออำนาจในตนสูง ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำแสดงว่าเป็นผู้มี ความเชื่ออำนาจในตนต่ำ

3.2 เครื่องมือในการวิจัย

3.2.1 **การได้มาซึ่งเครื่องมือในการวิจัย** เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้มาด้วยการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้ (ดูภาพที่ 3.4 ประกอบ)

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบเครื่องมือที่ต้องใช้ จากรูปแบบการทดลอง และตามที่ได้กำหนดไว้ในเค้าโครงการวิจัย เครื่องมือที่ต้องใช้มี 2 ประเภท ประเภทแรกคือ เครื่องมือที่ใช้

สำหรับทดลองได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง อีกประเภทหนึ่งคือเครื่องมือวัดตัวแปร อันได้แก่ แบบวัดต่าง ๆ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 4 ชุด

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน ผู้วิจัยได้วางแผน กำหนดขั้นตอนการสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งขั้นตอนหลักจะมี 9 ขั้นตอน คือ ขั้นที่หนึ่งตรวจสอบเครื่องมือที่ต้องการใช้ ขั้นที่สองวางแผนการทำงาน ขั้นที่สามศึกษาแนวทางเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ขั้นที่สี่ดำเนินการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ (ฉบับร่าง) ขั้นที่ห้าปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขั้นที่หกปรับปรุง ขั้นที่เจ็ดทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ ขั้นที่แปดพิจารณาผลการทดลองใช้ และขั้นที่เก้าจัดทำชุดพร้อมใช้จริง

ขั้นที่ 3 ศึกษาแนวทางในการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และแนวคิดต่าง ๆ เพื่อแสวงหารูปแบบและแนวทางสร้างเครื่องมือ จากนั้นนำประสบการณ์ และแนวคิดต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา เลือกหรือสร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้หา รูปแบบของเครื่องมือ และแนวทางดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมและมีคุณภาพ

ขั้นที่ 4 ดำเนินการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใน 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่งเลือกเครื่องมือที่เป็นแบบวัดตัวแปรจิตลักษณะ ที่มีผู้อื่นสร้างไว้แล้ว โดยได้แสวงหาและรวบรวม ได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อได้เครื่องมือเหล่านั้น นำมาตรวจสอบความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและองค์ประกอบต่าง ๆ ของการดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่อยู่ในข่ายนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีอยู่ 4 ชุด คือ แบบวัดลักษณะทางชีวสังคม แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน แบบวัด การมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประการที่สอง คือ ตัวแปรที่ยังไม่มีเครื่องมือใดเหมาะสม ก็ดำเนินการสร้างแบบวัดใหม่ แบบวัดนี้มี 1 ชุด คือ แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ดำเนินการโดยเขียนนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วเขียนข้อคำถามเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรมมีจำนวน 5 ข้อ โดยใช้เป็นคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้เหมาะสมกับวัยรุ่นและระดับช่วงชั้น ให้ผู้ตอบตัดสินใจเลือกสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขัดแย้งดังกล่าว ด้วยการเขียนชี้แจงแสดงเหตุผลลงในแบบวัด ตรวจสอบให้คะแนนโดยพิจารณาจากคำตอบที่เขียนตอบเทียบกับเหตุผลในชั้นต่างๆ ตามทฤษฎี (ขั้นที่ 1-6 ตามทฤษฎีของ โคลเบอร์ก) ประการที่สองผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ตามแนวคิดทฤษฎีของ โคลเบอร์ก โดยรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นชุดกิจกรรมที่ใช้จัดกับกลุ่มทดลอง

ขั้นที่ 5 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาด้านรูปแบบ เนื้อหาสาระ วิธีการของเครื่องมือ หลังจากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นใหม่ให้

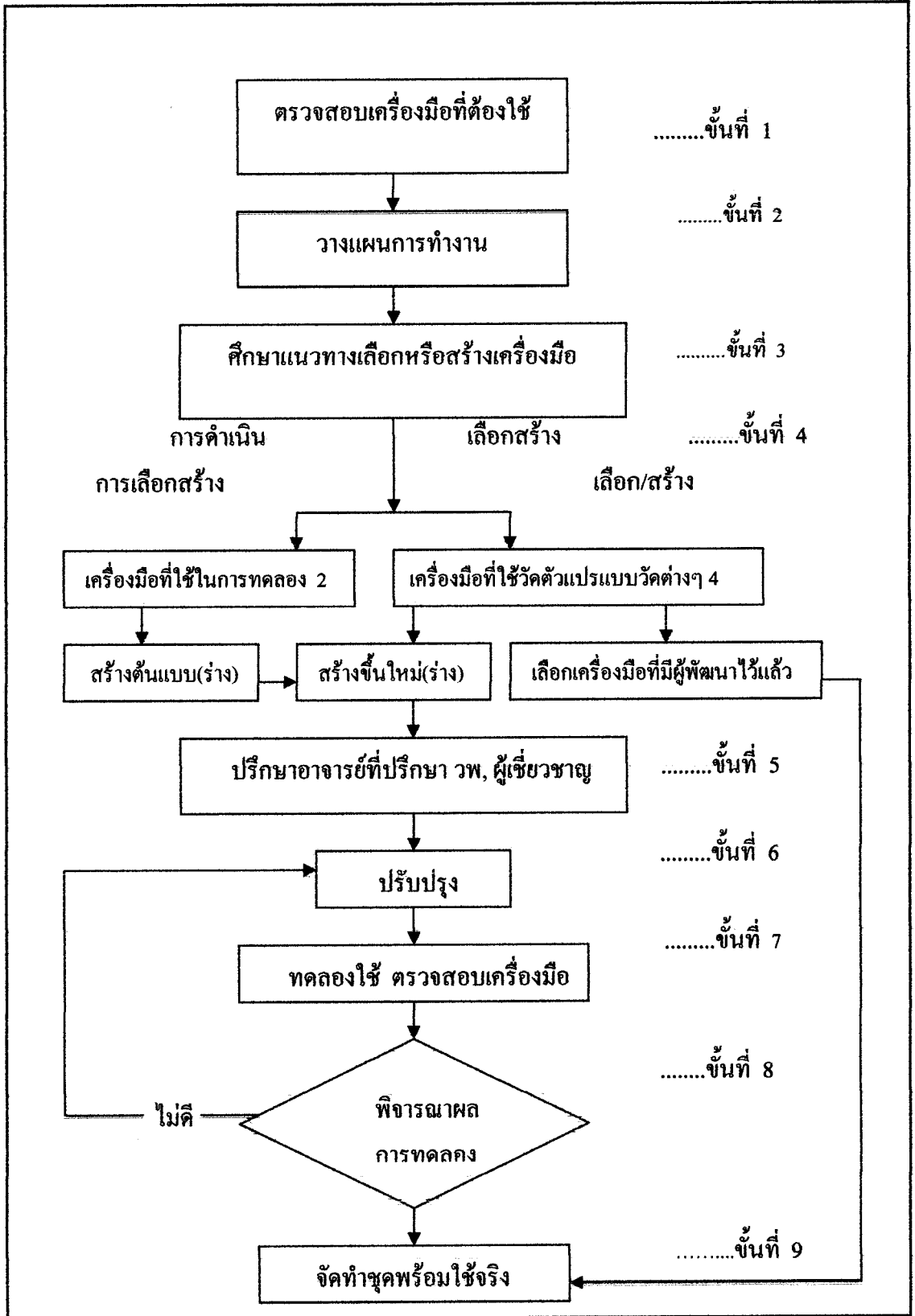
ผู้เชี่ยวชาญ ได้พิจารณาเครื่องมือดังนี้ 1) ที่เป็นแบบวัด โดยพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและความตรงเชิงโครงสร้าง และพิจารณาความเหมาะสมทางด้านภาษา ลักษณะข้อคำถาม 2) ที่เป็นชุดกิจกรรม โดยพิจารณาความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรม ขั้นตอนและวิธีการฝึก

ขั้นที่ 6 ปรับปรุง ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงเครื่องมือ และขณะเดียวกัน ได้จัดเตรียมเครื่องมือที่เลือกจากที่มีผู้สร้างไว้แล้ว เพื่อนำไปทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ

ขั้นที่ 7 ทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ การทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสำโรง(วิทยาราชฎูร์) อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ส่วนการทดลองใช้เครื่องมือวัดตัวแปรได้นำแบบวัดต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นใหม่ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสำโรง (วิทยาราชฎูร์) อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ตอบแบบวัด จากนั้นนำผลการทดลองใช้ มาวิเคราะห์ และประเมิน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ (item-total correlation) สำหรับการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือทั้งฉบับใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient)

ขั้นที่ 8 พิจารณาผลการทดลองใช้ จากการประเมินและวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม จะเลือกข้อที่มีคุณภาพรายข้อ และทั้งฉบับอยู่ในเกณฑ์ดี ที่ยอมรับได้ โดยผลการพัฒนาขั้นสุดท้าย คุณภาพของแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ(item-total correlation) หรือ ค่า r อยู่ระหว่าง .34 ถึง .52 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ .73 ในส่วนกิจกรรมที่เป็นชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง รวม 10 กิจกรรม ได้นำไปทดลองเบื้องต้นทั้ง 10 กิจกรรม (try-out) แล้วนำข้อบกพร่องไปปรับเพื่อการใช้งานจริง ส่วนกิจกรรมแนะแนวกลุ่มควบคุมมี 10 กิจกรรม เป็นกิจกรรมแนะแนว ที่เน้นด้านส่วนตัวและสังคม และความรู้ทั่วไป ที่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 9 จัดทำชุดเครื่องมือและชุดกิจกรรมพร้อมใช้จริง เมื่อพัฒนาเครื่องมือที่เป็นแบบวัดและชุดกิจกรรมฝึกที่ผ่านขั้นตรวจสอบคุณภาพเป็นที่พอใจแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือทั้งหมดมาจัดพิมพ์และรวบรวมเป็นเล่มอย่างเป็นระบบ มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน พร้อมใช้เพื่อการทดลองต่อไป ขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัยแสดงด้วยภาพภาพที่ 3.4 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3.4 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย

3.2.2 ลักษณะและองค์ประกอบของเครื่องมือแต่ละชนิด

1) ลักษณะและองค์ประกอบของกิจกรรมการฝึก กิจกรรมการฝึกมี 2 ประเภท คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง กับ กิจกรรมอย่างอื่นซึ่งไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

(1) กิจกรรมเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีลักษณะประกอบด้วยกิจกรรมหลายลักษณะ ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมุติ การเล่นเกม การได้วาที และการทำแบบฝึกหัดตามใบงาน ทั้งนี้เพื่อบูมุงยกระดับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากขั้นต้นสู่ขั้นกลาง ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้ฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีกิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรม กิจกรรมที่ 1 – 3 เป็นกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจ และพัฒนาทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การปฐมนิเทศ การคิดไตร่ตรองก่อนการตัดสินใจ และคิดเป็นกลุ่มในลักษณะระดมสมองและอภิปรายกลุ่ม กิจกรรมที่ 4-7 เป็นกิจกรรมการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมจากหลักการทำเพื่อตนเอง (ขั้นที่ 1,2) ไปสู่หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (ขั้นที่ 3) จำนวน 4 กิจกรรม การพัฒนาขั้นที่ 1,2 สู่ขั้นที่ 3 เป็นการพัฒนาจากขั้นต้นสู่ขั้นกลาง ซึ่งเป็นจุดเน้นของชุดกิจกรรมนี้ กิจกรรมที่ 8 - 9 เป็นกิจกรรมพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมจากหลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (ขั้นที่ 3) ไปสู่หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (ขั้นที่ 4) จำนวน 2 กิจกรรม กิจกรรมที่ 10 คือ ปัจฉินิเทศ เป็นการเน้นสรุปสาระสำคัญจากการฝึกมาทั้งหมด และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในแต่ละกิจกรรมจะมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ชื่อกิจกรรม 2) แนวคิด 3) ขั้นตอนกิจกรรม ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ช้่นนำเสนอกรณีหรือปัญหาขัดแย้งและจำแนกพฤติกรรม (ตัดสินใจ) ชั้นกิจกรรมหลัก ชั้นสรุป 4) สื่อ/อุปกรณ์ 5) การประเมินผล โดยในแต่ละกิจกรรมจะเป็นกิจกรรมต่อเนื่องดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

ตัวอย่างกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

กิจกรรมที่ 4

ชื่อกิจกรรม “นักกีฬา”

เวลา 60 นาที

ระดับ/ วิชาของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 อายุ 10-13 ปี ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 30 คน

แนวคิด

การใช้หลักการตัดสินใจแบบ “ทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ” มีความเหมาะสมเมื่อบุคคลเกิดความขัดแย้งกับบุคคลใกล้ชิดที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

กรณีเกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์หรือความพึงพอใจส่วนตัว กับผลประโยชน์ ความพึงพอใจของผู้อื่นหรือบุคคลใกล้ชิดที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ควรยึดหลัก “การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ผลประโยชน์หรือความพึงพอใจของผู้อื่น ผู้ใกล้ชิด หรือกลุ่ม” เป็นสำคัญ หากบุคคลที่อยู่ร่วมกันหรือต้องเกี่ยวข้องกัน ต่างคิดหรือแสดงออกต่อกันในลักษณะดังกล่าว ย่อมทำให้เกิดความเสียสละ ความรัก ความสามัคคีมีน้ำใจต่อกัน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนสามารถตัดสินใจและใช้เหตุผลในกรณีเกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์หรือความพึงพอใจส่วนตัว กับผลประโยชน์ความพึงพอใจของผู้อื่น (ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิด) ได้อย่างเหมาะสมโดยใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (ขั้นที่ 3) ซึ่งสูงกว่า

ขั้นตอนของกิจกรรม

1. ขั้นนำ (10 นาที)

1.1 นักเรียนร้องเพลง “กราวกีฬา” และสนทนาเกี่ยวกับเพลงว่า เพลงนี้มีสาระอะไรบ้าง เป้าหมายของการแข่งขันกีฬาคืออะไร

1.2 ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องประโยชน์ของการเล่นกีฬา การแข่งขันกีฬา การฝึกซ้อมกีฬา ปัญหาที่อาจจะเกิดกับนักกีฬา ความไม่พอใจระหว่างผู้ฝึกซ้อมกับนักกีฬา นักกีฬากับเพื่อนร่วมทีม หัวหน้าทีม เป็นต้น

2. ชั้นกิจกรรมหลัก (40 นาที)

2.1 ครูกล่าวเริ่มต้น ว่ามีเรื่องให้ศึกษาเมื่อได้ฟังเรื่องแล้วให้นักเรียนตอบคำถามด้วย (แจกใบงานให้) กรณีศึกษาเรื่อง “นักกีฬา”

2.2 ขอบทสนทนา 1 คน ให้ออกมาอ่านกรณีศึกษาเรื่อง “นักกีฬา” ให้เพื่อนๆ ฟัง ครูซักถามสาระในเรื่องนี้ว่า มีใครบ้างในกรณีตัวอย่าง เขาประสบปัญหาอะไร ถ้านักเรียนเป็นยอดชายจะตัดสินใจอย่างไร มีหลักการตัดสินใจอย่างไร สุ่มให้นักเรียนตอบเป็นรายบุคคลพร้อมเหตุผลสั้นๆ ครูสังเกตการตัดสินใจและเหตุผลว่าแบ่งเป็น 2 ฝ่าย โกล้เดียวกันหรือไม่ ถ้าไม่โกล้เดียวกันให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการตัดสินใจเลือกอีกทางเลือกหนึ่งเพิ่มขึ้นจนมีผู้เลือก 2 ทางเลือกโกล้เดียวกัน

2.3 ครูแบ่งนักเรียน เป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

ฝ่าย A ตัดสินใจไปฝึกซ้อมต่อ

ฝ่าย B ตัดสินใจไม่ไปฝึกซ้อม

ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันว่ากลุ่มตัดสินใจที่จะทำเช่นนั้น ด้วยเหตุผลอย่างไร หาข้อสรุปที่เป็นเหตุผลของกลุ่ม บันทึกลงในใบงานกิจกรรมที่ 4 ให้กลุ่มเลือกตัวแทนทำหน้าที่นำเสนอรายงานผลการอภิปรายของกลุ่มคน

3. ชั้นสรุป (10 นาที)

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป ข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมที่ 4 เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งการตัดสินใจร่วมกัน เป็นเรื่องความขัดแย้งระหว่างใครกับใคร ฝ่าย A ตัดสินใจไปฝึกซ้อมต่อ กับ ฝ่าย B ตัดสินใจไม่ไปฝึกซ้อม นักเรียนมีการตัดสินใจอย่างไร เพราะเหตุใด จากการนำเสนอของกลุ่ม

3.2 ครูแสดงแผนภูมิ การพัฒนาการตัดสินใจและการใช้เหตุผล นักเรียนสามารถตัดสินใจและใช้เหตุผลในกรณีขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์หรือ ความพึงพอใจส่วนตน กับผลประโยชน์ความพึงพอใจของผู้อื่น (ซึ่งผู้โกล้ซัด) ได้อย่างเหมาะสม โดยใช้หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (ชั้นที่ 3)

3.3 **ครูซักถาม** ถึงสิ่งที่นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมของการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจของทุกฝ่ายต่างมีเหตุผลของตนเองอย่างเหมาะสม ครูซักถามฝ่าย A มีเหตุผลการตัดสินใจอย่างไร ฝ่าย B มีเหตุผลการตัดสินใจอย่างไร ฝ่ายให้นักเรียนได้คิดว่า การตัดสินใจควรคิดถึงตนเองหรือผู้อื่นมากกว่า การพิจารณาจริยธรรมของคน ไม่อาจตัดสินใจที่พฤติกรรมอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาว่าเขามีเหตุผลอย่างไร มีเจตนาอย่างไร

สื่อและอุปกรณ์

1. เพลง "เพลงกราวกีฬา"
2. กรณีศึกษาเรื่อง "นักกีฬา"
3. ใบงานแบบสรุปการตัดสินใจกรณีศึกษาเรื่อง "นักกีฬา"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นสรุป
2. ตรวจใบงานกิจกรรมที่ 4

(2) **กิจกรรมอย่างอื่นที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นกลาง**(สำหรับกลุ่มควบคุม) มีลักษณะที่ให้สาระการเรียนรู้ กระบวนการและประยุกต์ใช้เกี่ยวกับด้านส่วนตัวและสังคม และความรู้ต่างๆ ไปที่สามารถนำมาปรับใช้ในวิถีประจำวัน ซึ่งมีทั้งหมด 10 กิจกรรม ได้แก่ 1) ปฐมนิเทศ 2) ฉันจะเป็นอะไรดี 3)ชอบอ่าน 4) เกมตั้งคำถาม 5)อาชีพที่ฉันชอบ 6) ลูกคนเก่ง 7)โลกกว้างทางการศึกษา 8) มลพิษจากอาชีพ 9) มาลีถูรังแก และ 10)ปัจฉิมนิเทศ

ประเด็นต่างๆของกิจกรรม ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม ขั้นตอนของกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์การประเมินผล ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างกิจกรรมแนะแนว(สำหรับกลุ่มควบคุม)

กิจกรรมที่ 3

ชื่อกิจกรรม "ชอบอ่าน" เวลา 60 นาที

ระดับ/ วิชาของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 อายุ 10-13 ปี ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 30 คน

จุดประสงค์ นักเรียนอ่านและบันทึกเรื่องที่ตนเองอ่านได้มากกว่า 1 เรื่อง

สาระการเรียนรู้ การอ่านหนังสือ

- ประเภทของหนังสือที่ควรอ่าน
- การปรับปรุงคนให้มีความสุขรักการอ่าน

กระบวนการจัดกิจกรรม

1. นักเรียนรับตารางบันทึกการอ่าน โดยแต่ละคนบันทึกการอ่านหนังสือ ของตนล่วงหน้า
2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ละ 5-7 คน ให้กลุ่มรวบรวมการบันทึกผลการอ่านของสมาชิกในกลุ่มภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์ และปฏิบัติตามบัตรงานให้เวลา 10 นาที
3. ผู้แทนกลุ่มนำเสนอรายงาน ครูบันทึกสาระสำคัญบนกระดาน
4. ครูซักถามนักเรียนตามประเด็น ต่อไปนี้
  - 4.1 นักเรียนอ่านหนังสือทุกวันหรือไม่ อ่านหนังสือประเภทไหนบ้าง
  - 4.2 นักเรียนคิดว่านักเรียนชอบอ่านหนังสือหรือไม่ เพราะเหตุใด
  - 4.3 นักเรียนมีความสุขรักการอ่านหรือไม่ เพราะเหตุใด
  - 4.4 นักเรียนควรปรับปรุงตนเองอย่างไร ที่จะให้มีความสุขรักการอ่าน
5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า นิยมรักการอ่านของนักเรียนทำให้อ่านรู้สามารถนำไปสู่ทักษะการเขียนได้เป็นอย่างดี

การประเมินผล สังเกตการณ์อภิปราย การแสดงความคิดเห็น การรายงาน
สื่อแหล่งเรียนรู้

1. ตารางบันทึกการอ่าน
2. บัตรงาน "ชอบอ่าน"

2) เครื่องมือวัดตัวแปร เครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยนี้ทั้งหมดเป็นแบบวัด ซึ่งมีอยู่จำนวน 4 ชุด แบบวัดแต่ละชุดมีลักษณะ องค์ประกอบและคุณภาพดังต่อไปนี้

(1) แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา) แบบวัดนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 10 ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วเลือกใช้ 5 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมชุดนี้ ประกอบด้วยสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม 5 เรื่อง ในตอนท้ายของแต่ละเรื่องจะมีการตัดสินใจ จากนั้นให้ผู้ตอบเขียนแสดงเหตุผลเมื่อตัดสินใจเช่นนั้น การให้คะแนนแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ ผู้ตอบแสดงเหตุผลขั้นที่ 1 ให้ 1 คะแนน แสดงเหตุผลขั้นที่ 2 ให้ 2 คะแนน จนถึงการแสดงเหตุผลขั้นที่ 6 ให้ 6 คะแนน ตามลำดับ แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีจำนวน 5 ข้อ คะแนนที่เป็นไปได้ คือ 5-30 คะแนน การแปลความหมายของคะแนน ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้น้อย เป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ ค่าความถ่วงน้ำหนักของแบบวัดดังกล่าวมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .34 ถึง .52 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .73 ตัวอย่างของแบบวัดเป็นดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหานั้น ประกอบด้วย สถานการณ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ จำนวน 5 สถานการณ์ ขอให้นักเรียนอ่านแต่ละสถานการณ์อย่างตั้งใจ โดยให้นักเรียนสมมุติว่าตนเองอยู่ในสถานการณ์แต่ละเรื่อง และได้ตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปตามสถานการณ์นั้น ขอให้นักเรียนคิดโดยตนเองก่อนว่านักเรียนตัดสินใจเช่นนั้นเพราะเหตุใด เมื่อคิดเหตุผลได้แล้วจึงเขียนคำตอบ การตอบจะไม่มีผลเสียใด ๆ ต่อนักเรียนทั้งสิ้น ขอให้นักเรียนเขียนคำตอบอธิบายเหตุผลให้ชัดเจนและตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

เรื่องที่ 1 ภัยธรรมชาติ

สมาลีจะนำเงินที่เหลือมาจากโรงเรียนหยอดกระปุกออมสินที่บ้านทุกวัน โดยตั้งใจว่าเมื่อได้มากพอจะนำไปซื้อของเล่นที่อยากได้มานาน วันหนึ่งเกิดน้ำป่าไหลบ่าอย่างรุนแรงเข้าท่วมหมู่บ้านในตำบลใกล้เคียง เหตุการณ์ดังกล่าวมีบ้านหลายหลังเสียหาย และหลายครอบครัวได้รับความเดือดร้อน ได้มีตัวแทนจากหมู่บ้านนั้นมาขอรับความช่วยเหลือโดยขอบริจาคเงินและสิ่งของ สมาลีจึงตัดสินใจนำเงินที่เก็บออมมาบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติดังกล่าว ถ้านักเรียนเป็นสมาลีก็จะนำเงินที่เก็บออมไว้มาบริจาคเช่นกัน เพราะ

.....

.....

.....

.....

(2) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (แบบสอบถามความคิดและการทำงาน)

แบบวัดนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดของ บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) มีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ แต่ละข้อมีมาตร

ให้ประเมิน 6 ระดับ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ช่วงคะแนนของแบบวัดเป็นได้ตั้งแต่ 15 ถึง 90 คะแนน ผู้ที่คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ส่วนผู้ที่คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวนี้ ความสามารถในการจำแนกอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายชื่อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .27 ถึง .73 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .85 ตัวอย่างของแบบวัดเป็นดังนี้

ตัวอย่างข้อคำถามในแบบวัดความคิดและการทำงาน

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย $\surd$ ลงบนเส้น ----- ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. เพื่อนๆ ลงความเห็นว่าคุณเข้าเป็นคนขยัน

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. คุณเข้าคิดว่า การเตรียมตัวอย่างเต็มที่เพื่อที่จะเรียนเรื่องสำคัญๆ นั้นเป็นสิ่งจำเป็น

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานใด คุณเข้าจะทุ่มเทความพยายามให้กับงานนั้น

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

(3) แบบวัดการมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง (แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบัน-อนาคต) แบบวัดนี้ผู้วิจัยนำแบบวัดของ บุญรับ ศักดิ์ฉิมฉิม (2532) มาใช้แบบวัดดังกล่าวมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรให้ประเมิน 6 ระดับ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ช่วงคะแนนของแบบวัดเป็นได้ตั้งแต่ 10 ถึง 60 คะแนน ผู้ที่คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมาก ส่วนผู้ที่คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองน้อย ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวนี้ ความสามารถในการจำแนกอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า

ความสัมพันธ์ระหว่างรายชื่อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .32 ถึง .52 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .58 ตัวอย่างของแบบวัดเป็นดังนี้

ตัวอย่างข้อคำถามในแบบวัดความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบัน-อนาคต

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย $\surd$ ลงบนเส้น ----- ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. ข้าพเจ้าคิดว่าการกระทำความดีโดยขาดผู้รู้เห็น เป็นการกระทำที่สูญเปล่า	-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย	
2. การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์ เพราะสิ่งต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย	
3. สิ่งตอบแทนที่ดีที่สุดในการทำงานคือ คะแนน หรือคำชมเชยจากครู	-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย	
4. การได้อยู่ในถิ่นต่างแดน ข้าพเจ้าคิดว่าจะทำให้เราทำอะไรก็ได้ เพราะไม่มีใครรู้จักเรา	-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย	

(4) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน (สิ่งที่มักจะเกิดขึ้นกับฉัน) แบบวัดนี้ผู้วิจัยนำมาจากแบบวัดของ สกล เทียงแท้ และสุมิตรา เจริมพันธ์ ลักษณะของแบบวัดประกอบด้วยข้อคำถามที่มุ่งถามความรู้สึกที่มีต่อเรื่องต่างๆ ไปของนักเรียน เป็นแบบวัดแบบมาตราประเมินรวมค่า ประกอบด้วยข้อความ 15 ข้อความ มีมาตราวัด 6 ข้อความ จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" คะแนนที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 15 ถึง 90 ผู้ที่คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก ส่วนผู้ที่คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย โดยมีค่า

ความสัมพันธ์ระหว่างรายชื่อกับทั้งฉบับ(r) ตั้งแต่ r .28 ถึง .52 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธี
สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .57 ข้อคำถามเช่น

ตัวอย่างข้อคำถามในแบบวัดสิ่งที่มักจะเกิดขึ้นกับฉัน(ความเชื่ออำนาจในตน)

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างตั้งใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความใด ตรงกับ
ความรู้สึกที่มีต่อเรื่องต่างๆ ไป เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย $\checkmark$
ตรง.....เหนือระดับ "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" เพียงระดับเดียว

1. ฉันมักถูกกล่าวหาว่าทำผิดต่างๆ ที่ไม่ได้ทำ

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. ถ้าเราโชคดีตั้งแต่เช้า ก็หวังได้ว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวันนั้นก็จะมีดีหมด

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. เป็นการยากที่จะชักจูงเพื่อนให้เชื่อตาม

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตารางที่ 3.2 สรุปแสดงคุณภาพของแบบวัดในการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 4 แบบวัด
คุณภาพของแบบวัดในการวิจัยตามตารางดังนี้

ลำดับที่	ชื่อแบบวัด	จำนวนข้อ	คุณภาพแบบวัด	
			รายข้อ (r)	ทั้งฉบับ (α)
1	แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	15	$.27 \leq r \leq .73$	.85
2	แบบวัดมุ่งอนาคต-ควบคุมตน	10	$.32 \leq r \leq .52$	.58
3	แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน	15	$.28 \leq r \leq .52$	.57
4	แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม	5	$.34 \leq r \leq .52$	.73

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนดังนี้

4.1 สอบวัดก่อนการทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มตอบแบบสอบถาม ด้วยการใช้แบบวัด 3 ชุด แบบวัดความคิดและการทำงาน(วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์)แบบวัดความคิดเห็น
ของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบัน-อนาคต (วัดการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน) และ แบบวัดสิ่งที่
มักจะเกิดขึ้นกับฉัน (วัดความเชื่ออำนาจในตน)

4.2 ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัย และปฏิทินกำหนดเวลาการฝึก
ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางดังกล่าวมี 10 กิจกรรม จัดครั้งละ 1
กิจกรรม ใช้เวลาครั้งละ 1 ชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2550 ถึงวันที่ 20 กรกฎาคม 2550
ขั้นตอนการฝึกประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ สถานการณ์หรือปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมหลัก

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

กลุ่มควบคุม ฝึกโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่เป็นกิจกรรมด้านส่วนตัว
และสังคม กิจกรรมแนะแนวที่จัดในกลุ่มควบคุมเป็นกิจกรรมแนะแนวที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวซึ่ง
มุ่งเน้นการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	
		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1.	20 มิ.ย.50	เปิดใจ	ปฐมนิเทศ
2.	22 มิ.ย.50	คิดคิดดูให้ดี	ฉันจะเป็นอะไรดี (อาชีพอะไรดี)
3.	27 มิ.ย.50	ช่วยกันคิด	ชอบอ่าน
4.	29 มิ.ย.50	นักกีฬา	เกมตั้งคำถาม
5.	4 ก.ค. 50	การขาดอุปกรณ์	อาชีพที่ฉันชอบ
6.	6 ก.ค.50	การทำบุญขึ้นบ้านใหม่	ลุงคนเก่ง
7.	11 ก.ค.50	เกมกค	โลกกว้างทางการศึกษา
8.	13 ก.ค.50	ห้ามจอด	มลพิษจากอาชีพ
9.	18 ก.ค.50	เข้าวันนี้	มาลีถูกรังแก(กฎหมายอาชีพ)
10.	20 ก.ค.50	สรุปสาระสู่ชีวิต	ปัจฉิมนิเทศ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และเครื่องคำนวณคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลดำเนินการดังนี้

5.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.1 การวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพรรณนาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างหรือตัวแปรต่างๆ ใช้สถิติพื้นฐาน

5.1.2 วิเคราะห์ตามสมมุติฐานการวิจัย เพื่อทดสอบความแตกต่างกันระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติอ้างอิง

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 **สถิติพื้นฐาน** ได้แก่ การหาจำนวน ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

5.2.2 **สถิติอ้างอิง** ได้แก่ สถิติการทดสอบค่าที (t-test) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง(2 way ANOVA) และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงทดลอง “ผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการฝึกการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่น และต้องการทราบผลของลักษณะทางจิต และลักษณะทางชีวสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการได้รับประโยชน์มากขึ้นจากการได้รับการฝึกของนักเรียน

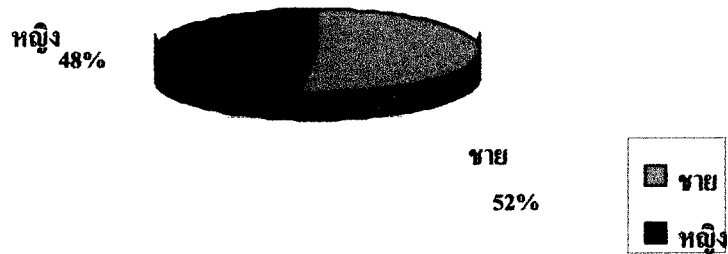
การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 2 ประการ ซึ่งได้เสนอไว้แล้วในตอนท้ายของบทที่ 1 สำหรับสถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้เลือกให้เหมาะสมกับการทดสอบแต่ละสมมติฐาน กล่าวคือ ใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1 และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (2 way ANOVA) ทดสอบสมมติฐานข้อ 2 และวิเคราะห์เพิ่มเติมด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเหล่านี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการไปตามลำดับ คือการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง ในการวิเคราะห์ด้วยสถิติข้างอึ้งนั้น ผลที่พบนัยสำคัญ จะแสดงสัญลักษณ์คือ * แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ** แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และ *** แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .001

1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

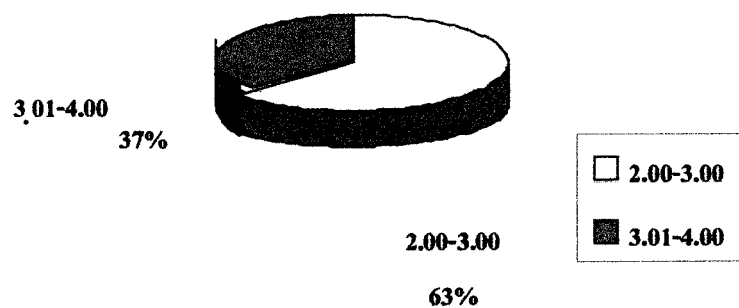
ลักษณะพื้นฐานที่วิเคราะห์ เพื่อการเข้าใจกลุ่มตัวอย่างเป็นเบื้องต้น คือ ลักษณะทางชีวสังคม ซึ่งข้อมูลที่เป็นระดับนามบัญญัติ (nominal) ใช้การหาจำนวนและคำนวณร้อยละ ข้อมูลที่เป็นระดับอัตราภาค (interval) หรือระดับอัตราส่วน (ratio) ใช้ในการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนวัยรุ่นจำนวน 60 คน โดยจำแนกตามลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง ผลเป็นดังภาพที่ 4.1 ถึง 4.3

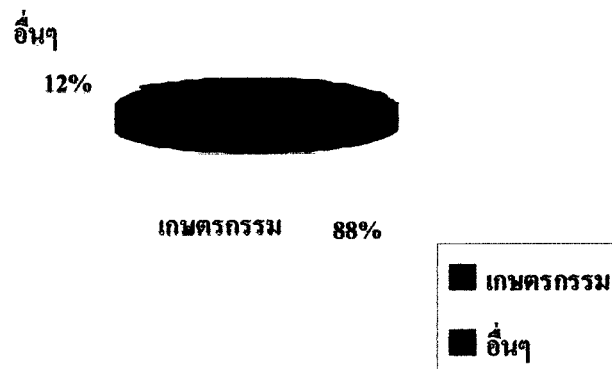
ภาพที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนวัยรุ่นจำแนกตามเพศ

จากภาพที่ 4.1 นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้มีจำนวนทั้งหมด 60 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เป็นชาย ร้อยละ 51.67 (31 คน) เป็นหญิง ร้อยละ 48.33 (29 คน)

ภาพที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนวัยรุ่นจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย

จากภาพที่ 4.2 นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย เมื่อจำแนกตามระดับผลการเรียน พบว่า มีนักเรียนวัยรุ่นที่ได้ผลการเรียนเฉลี่ย 2.00-3.00 ร้อยละ 63 (38 คน) และมีนักเรียนวัยรุ่นที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.01-4.00 ร้อยละ 37 (22 คน)

ภาพที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนวัยรุ่นจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

จากภาพที่ 4.3 นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย เมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 88 (53 คน) อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 12 (7 คน)

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนวัยรุ่น 60 คนเป็นชายมากกว่าหญิง นักเรียนวัยรุ่นส่วนใหญ่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ย 2.00–3.00 ผู้ปกครองส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรรม

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลจากการทดลอง โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ประการ เนื่องจาก ได้จัดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม โดยการสุ่ม (random assignment) ซึ่งสามารถเลือกสถิติที่เหมาะสมได้ คือการวิเคราะห์คะแนนหลังการทดลองที่เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) และที่เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (2 way ANOVA) นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์เพิ่มเติม โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์เป็นดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางหลังการฝึก

การวิเคราะห์ส่วนนี้เพื่อตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า “นักเรียน

วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางมีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง” วิเคราะห์ โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มมีอิสระต่อกัน(t-test independent) ตัวแปรอิสระคือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ตัวแปรตาม คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 4.1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังการฝึกของนักเรียน

กลุ่ม	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		$\bar{x}$	SD	t
ได้รับการฝึก *	30	16.84	1.36	12.01*
ไม่ได้รับการฝึก	30	9.86	2.88	

: ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง กับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ได้ค่าทดสอบที่ 12.01 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีคะแนนเฉลี่ยการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง $\bar{x}$ เท่ากับ 16.84 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง $\bar{x}$ เท่ากับ 9.86

ผลที่พบในส่วนนี้กล่าวได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยข้อที่ 1

2.2 ผลการวิเคราะห์เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะต่างกันและได้รับการฝึกต่างกัน

การวิเคราะห์ส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 2 ซึ่งกล่าวว่า “นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา

เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ก็จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะต่ำ” สมมุติฐานข้อนี้คาดหวังว่าการที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันน่าจะสมารถได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกัน การวิเคราะห์ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางที่มีการฝึกเป็นตัวแปรอิสระตัวแรกและจิตลักษณะ (ครั้งละตัวแปร) เป็นตัวแปรอิสระตัวที่สองการวิเคราะห์ให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึก กับตัวแปรจิตลักษณะเป็นสำคัญ ส่วนที่เป็นผลหลัก ซึ่งเป็นความแปรปรวนของตัวแปรการฝึก เป็นผลซ้ำกับการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มฝึกในการวิเคราะห์ที่ผ่านมา จึงไม่มีการแปรผลซ้ำอีก ผลการวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นดังตารางที่ 4.2 ถึง 4.5 ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อจำแนกตามกลุ่มฝึกและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Source of variation	df	SS	MS	F
การฝึกกลุ่ม (ก)	1	630.67	630.67	124.78*
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	1	0.04	0.04	0.01
การฝึกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (กxข)	1	11.35	11.35	2.25
ความคลาดเคลื่อน	56	283.03	5.05	
รวม	60			

จากตารางที่ 4.2 ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนของเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง เมื่อพิจารณาตามระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ข) และเมื่อพิจารณาตามระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (กxข) ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ จึงไม่พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันจะได้รับประโยชน์จากการฝึกต่างกัน

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง เมื่อจำแนกตามกลุ่มฝึกและการมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

Source of variation	df	SS	MS	F
การฝึก (ก)	1	710.39	710.39	136.35*
การมุ่งอนาคตและ ควบคุมตน (ข)	1	2.12	2.12	0.41
การฝึกกับการมุ่งอนาคตและควบคุมตน (กxข)	1	0.43	0.43	0.08
ความคลาดเคลื่อน	56	291.76	5.21	
รวม	60			

จากตารางที่ 4.3 ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนของเหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อพิจารณาตามระดับการมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (ข) และเมื่อพิจารณาตามระดับปฏิสัมพันธ์ ระหว่างการฝึกกับการมุ่งอนาคต- ควบคุมตน (กxข) ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ จึงไม่พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีการมุ่งอนาคต- ควบคุมตนต่างกันจะได้รับประโยชน์จากการฝึกต่างกัน

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง เมื่อจำแนกตามการฝึก และความเชื่ออำนาจ ในตน

Source of variation	df	SS	MS	F
การฝึก(ก)	1	710.39	710.39	136.35***
ความเชื่ออำนาจในตน(ข)	1	7.05	7.05	1.39
การฝึก กับ ความเชื่ออำนาจในตน (กxข)	1	2.76	2.76	0.54
ความคลาดเคลื่อน	56	291.76	5.21	
รวม	60			

จากตารางที่ 4.4 ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนของเหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อพิจารณาตามระดับความเชื่ออำนาจในตน (ข) และเมื่อพิจารณาตามระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับความเชื่ออำนาจในตน (กxข) ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ จึงไม่พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่างกันจะได้รับประโยชน์จากการฝึกต่างกัน

ได้มีการพิจารณาแบ่งนักเรียนวัยรุ่นออกตามความพร้อมทางจิตลักษณะ ซึ่งความพร้อมทางจิตลักษณะนั้นพิจารณาการ ได้คะแนนมาก-น้อย เมื่อพิจารณาจิตลักษณะเดิม 3 ประการ ร่วมกัน

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง เมื่อจำแนกตามกลุ่มฝึกและความพร้อมทางจิตลักษณะ

Source of variation	df	SS	MS	F
การฝึก(ก)	1	715.75	715.75	142.72***
ความพร้อมทางจิตลักษณะ(ข)	1	12.53	12.53	2.50
การฝึก กับความพร้อมทางจิตลักษณะ (กxข)	1	1.00	1.00	.20
ความคลาดเคลื่อน	56	280.85	5.02	
รวม	60			

จากตารางที่ 4.5 ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนของเหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อพิจารณาตามระดับความพร้อมทางจิตลักษณะ (ข) และเมื่อพิจารณาตามระดับปฏิสัมพันธ์ ระหว่างการฝึกกับความพร้อมทางจิตลักษณะ[(ก) x (ข)] ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ จึงไม่พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะต่างกัน ได้รับประโยชน์จากการฝึกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์หาตัวทำนายสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมุติฐาน เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรต่างๆ ซึ่งนำมาศึกษาในบทบาทของตัวแปรอิสระนั้น มีตัวแปรใดบ้างที่เป็นตัวทำนายสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม ตัวแปรอิสระที่นำเข้าวิเคราะห์ดังกล่าวได้แก่ เพศ กลุ่มฝึก ผลการเรียนเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน การเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ทำนายที่ได้จากการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบรวม (Enter) และแบบก้าวหน้า (Forward) ผลเป็นดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยมีตัวแปรทำนาย 7 ตัว

แบบวิเคราะห์	ตัวแปรทำนาย	ค่าเบต้า	เปอร์เซ็นต์ทำนาย
Enter	7 ตัว	.086ถึง.804	70.80
Forward	กลุ่มฝึก	.84	70.80

1. เพศ 2. กลุ่มฝึก 3. ผลการเรียนเฉลี่ย 4. อาชีพของผู้ปกครอง
5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 6. การมุ่งอนาคต-ควบคุมตน 7. ความเชื่ออำนาจในตน

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบรวม (Enter) พบว่าตัวทำนาย 7 ตัวร่วมกันทำนายเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางได้ร้อยละ 70.80 โดยค่าเบต้า(β)ของตัวทำนายมีค่า ตั้งแต่ .086ถึง .804 เมื่อวิเคราะห์แบบก้าวหน้า (Forward) โดยใช้ตัวแปรชุดเดิมพบตัวแปรทำนายของเหตุผลเชิงจริยธรรมตัวเดียว คือ กลุ่มฝึก (Group X) มีค่าเบต้า (β) เท่ากับ .84 เปอร์เซ็นต์ทำนาย เท่ากับ 70.8

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานของการวิจัยทั้ง 2 ข้อ ได้พบผลที่สำคัญคือ

1. นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง
2. นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะสูง และความพร้อมทางจิตลักษณะต่ำ เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางก็จะได้รับประโยชน์ไม่ต่างกัน
3. ตัวแปรทำนายสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง คือกลุ่มฝึก ทำนายเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ได้ร้อยละ 70.80

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง “ผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ที่เป็นผลจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่น กับไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ในบทนี้เป็นการนำเสนอการสรุปการวิจัย และการอภิปรายผล ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ข้อ ต่อจากนั้นได้สรุปและอภิปรายผลในประเด็นอื่นๆที่น่าสนใจด้าน วิชาการ และท้ายสุดคือข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางกับไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

1.1.2 เพื่อหาประเภทของนักเรียนวัยรุ่น ที่ได้รับประโยชน์มากที่สุด จากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

1.2.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะสูง เมื่อได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง จะได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะต่ำ

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนวัยรุ่นชายหญิง

ช่วงอายุ 10-13 ปี

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนวัยรุ่นชายหญิง ช่วงอายุ 10-13 ปี โดยเลือกแบบเจาะจงจากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงอายุ 10-13 ปี โรงเรียนบ้านยางเอือด จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน

1.3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ได้ศึกษามี 2 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม

- 1) **ตัวแปรอิสระ** ตัวแปรอิสระ มี 3 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระจัดกระทำ ตัวแปรอิสระที่เป็นจิตลักษณะเดิมของบุคคล และตัวแปรอิสระที่เป็นลักษณะทางชีวสังคม
- 2) **ตัวแปรตาม** ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ซึ่งเป็น ชั้น 3 ตามทฤษฎีพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก

1.3.4 เครื่องมือการวิจัย

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง จำนวน 10 กิจกรรม
- 2) แบบวัดตัวแปร 4 ชุด ได้แก่ แบบวัดความคิดและการทำงาน (วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) แบบวัดความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบัน-อนาคต (วัดการมุ่งอนาคต-การควบคุมตน) แบบวัดสิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นกับฉัน (วัดความเชื่ออำนาจในตน) และแบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา (วัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม)

1.3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามด้วยการใช้แบบวัด 3 ชุด แบบวัดความคิดและการทำงาน (วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) แบบวัดความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบัน-อนาคต (วัดการมุ่งอนาคต-การควบคุมตน) แบบวัดสิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นกับฉัน (วัดความเชื่ออำนาจในตน) เป็นการวัดล่วงหน้าก่อนการทดลอง
- 2) ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัย และปฏิทินกำหนดเวลาการฝึก ชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวมี 10 กิจกรรม จัดครั้งละ 1 กิจกรรม ใช้เวลาครั้งละ 1 ชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2550 ถึงวันที่ 20 กรกฎาคม 2550 เป็นเวลา 10 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมให้ทำกิจกรรมอื่นในเวลาเดียวกัน(โดยใช้กิจกรรมแนะแนวหลักเลี้ยงกิจกรรมในลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม)
- 3) เมื่อเสร็จสิ้นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแล้ว 1 สัปดาห์ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา (Posttest)

4) นำผลการสอบวัดทั้งสองครั้งมาตรวจให้คะแนน

5) นำข้อมูลจากการวัดก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ดำเนินการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานต่อไป

1.3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยเครื่องคำนวณคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1) การวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพรรณนาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างหรือตัวแปรต่างๆ ใช้สถิติพื้นฐาน

2) การวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย เพื่อทดสอบความแตกต่างกันระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติอ้างอิง

3) การวิเคราะห์เพิ่มเติมตามสมมติฐานการวิจัย ใช้สถิติอ้างอิง

1.3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาจำนวน ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2) สถิติอ้างอิง ได้แก่ สถิติการทดสอบค่าที (t-test) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง(2 way ANOVA) และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

1.4 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ผลการวิจัยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1.4.1 ผลของการฝึกนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีการพัฒนาพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

1.4.2 ผลการวิเคราะห์นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะสูงและความพร้อมทางจิตลักษณะต่ำ เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง พบว่า ได้รับประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

1.4.3 ผลการวิจัยยังได้พบว่าตัวทำนายสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง คือ กลุ่มฝึกของเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

2. อภิปรายผล

2.1 การอภิปรายผลตามสมมุติฐาน

จากผลการวิจัยที่พบครั้งนี้ สามารถอภิปรายได้ ดังต่อไปนี้

2.1.1 ผลสรุปและการอภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อที่ 1 สมมุติฐานการวิจัยข้อแรกที่ว่า “นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง” สมมุติฐานข้อนี้คาดว่า การฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดทฤษฎีการพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก จะได้ผลดีกับนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ผลพบดังกล่าวสนับสนุนสมมุติฐานที่ 1 น่าจะเป็นเพราะว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางมีประสิทธิภาพดี ทำให้นักเรียนวัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น จึงนับว่าเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางที่มีการสร้างขึ้นและใช้ได้ผลดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการฝึกเพื่อพัฒนาจิตลักษณะ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี เช่น งานวิจัยของโกศล มิตร (2524) ที่ฝึกกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยมีการฝึกความสามารถด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมควบคู่ไปกับการสวมบทบาท ผลวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้ที่ได้รับการฝึกแบบควบคู่ดังกล่าวมีลักษณะที่ถูกฝึกสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก และ อัมพร ชนะทอง (2546) ได้ศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความมีน้ำใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพลับพลา จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีน้ำใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความคิดเห็นต่อชุด กิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้งานวิจัยบุญฤกษ์ อึ้งชัยพงษ์ (2536) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่านักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นหลังจาก ได้รับการสอนแบบปกติ โดยที่นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยนี้แสดงว่า การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางแก่นักเรียนวัยรุ่นมีความเป็นไปได้และพัฒนาได้ดี โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางที่ได้สร้างขึ้นในการวิจัยครั้งนี้

2.1.2 สรุปและอภิปรายผลตามสมมุติฐานข้อที่ 2 สมมุติฐานการวิจัยข้อสอง ที่กล่าวว่า “นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะสูง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะต่ำ ซึ่งได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ” สมมุติฐานข้อนี้คาดว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้ผ่านการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางไปแล้ว นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกซึ่งมีจิตลักษณะดีมาก จะมีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า ขณะที่นักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะคีน้อย จะมีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำกว่า

ผลการวิจัยในส่วนนี้ ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับจิตลักษณะ ผลการวิเคราะห์นักเรียนวัยรุ่นที่มีความพร้อมทางจิตสูงและความพร้อมทางจิตต่ำ เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง พบว่าได้รับประโยชน์ไม่แตกต่างกัน ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ 2 ผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ที่ใช้ฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมนักเรียนวัยรุ่นมีความเข้มข้น สามารถใช้ได้คึกับนักเรียนวัยรุ่นทั่วไป มิได้จำกัดเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ ฉะนั้นไม่ว่านักเรียนวัยรุ่นจะมีความพร้อมทางจิตลักษณะสูงหรือลักษณะต่ำ จึงไม่ใช่ตัวแปรที่มีผลต่อประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกมาก-น้อยต่างกัน ซึ่งผลที่พบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของอังคณา เมตุลา (2546) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม” ซึ่งไม่พบนัยสำคัญในปฏิสัมพันธ์ของความแปรปรวนระหว่าง การฝึกกับจิตลักษณะ คือ นักเรียนที่มีจิตลักษณะสูงเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่ได้รับประโยชน์สูงกว่านักเรียนที่มีจิตลักษณะต่ำที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง

2.1.3 ตัวทำนายนำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการวิจัยยังได้ศึกษาการทำนายนำเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์นอกเหนือสมมติฐานเพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาในบทบาทของตัวแปรอิสระนั้น มีตัวแปรใดบ้างที่เป็นตัวทำนายนำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ผลการวิจัยในส่วนนี้พบว่า กลุ่มฝึกเป็นเพียงตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ผลที่ได้พบจากการวิเคราะห์ส่วนนี้แท้จริงแล้วคือ ผลที่ได้พบแล้วในการตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ได้พบว่า การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางมีผลต่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่น อย่างไรก็ตามผลการวิจัยก่อนหน้านี้ได้พบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีความสามารถในการใช้จริยธรรม สูง หรือ ต่ำหลายประการดังเช่น งานวิจัยของโกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน เจตคติต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นตัวทำนายนำคัญของการใช้จริยธรรม สุคใจ บุญอารีย์ (2546) พบว่า ตัวทำนายนำคัญของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ การรู้จัก สุขภาพจิต และการสวมบทบาททางสังคม วิชาสถักษณ์ ชวัลลภ และคณะ (2547) พบว่าตัวทำนายนำคัญของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ EQ โยนิโสมนสิการ และแบบอย่างการทำงาน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขอเสนอแนะข้อควรปฏิบัติในการทำกิจกรรม ดังนี้

3.1.1 การนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ไปใช้

ผู้ที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางไปใช้ ควรศึกษาหลักการ ทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และวิธีการฝึก คู่มือการจัดกิจกรรมในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง ทำความเข้าใจในการฝึก และสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางไปใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

3.1.2 **นักเรียนวัยรุ่น** เป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ซึ่งทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางจะต้องให้ความสนใจ ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน สามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

ไปใช้ฝึกนักเรียนวัยรุ่นในระดับเดียวกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม
ชั้นกลางให้ตรงกับความพร้อมของนักเรียน เพื่อประสิทธิผลที่ดี และมีประโยชน์ต่อนักเรียน
โดยตรง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรวิจัยเพื่อฝึกพัฒนาผู้นำนักเรียน โดยเน้นพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม
ชั้นที่สูงขึ้นคือ ชั้นที่ 4 ซึ่งเป็นเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เน้นการคิดและการทำเพื่อสังคม

3.2.2 ควรฝึกเยาวชนกลุ่มพิเศษต่างๆ โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความพร้อมของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว

3.2.3 การพัฒนาชุดฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางรูปแบบอื่น เช่น
แบบฝึกโดยตนเองที่เป็นเอกสาร ชุดฝึกโดยตนเองที่เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2545) “หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544” พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
- โกศล มีคุณ (2524) “การวิจัยเชิงทดลองฝึกรวมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและสวมบทบาทของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา” ปรินญาณิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- _____ (2533) การวัดจริยธรรม วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี
- _____ (2549) องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม” ในงานนวัตกรรมการแตง
นิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์ เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์แก่สังคมไทย โดย สำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา
พฤติกรรมไทย วันที่ 16-19 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมรามารการ์เคนส์
กรุงเทพมหานคร
- โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) “ผลของการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะ
และพฤติกรรมจริยธรรมของครู” ใน ทุนอุดหนุนการวิจัย โครงการวิจัยแม่บท : การวิจัย
และพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ
- งามตา วนินทานนท์ (2549) “หลักการแตงนิทานเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แก่เยาวชน”
ในงาน นวัตกรรมการแตงนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์ เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์แก่สังคมไทย โดย
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการวิจัย
และพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย วันที่ 16-19 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมรามารการ์เคนส์
กรุงเทพมหานคร
- ฐานันดร เปียศิริ (2545) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้า
ของนักเรียนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว” ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) “จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา” กรุงเทพมหานคร
ไทยวัฒนาพานิช หน้า 2 - 3
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2531) “การวัดและการวิจัยทัศนคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ” วารสาร
ศึกษาศาสตร์, 5 (1) หน้า 62-81

- ..... (2538) “ทฤษฎีคืนไม้จริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล” กรุงเทพมหานคร
โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ..... (2540) “จิตวิทยาสังคมกับการพัฒนา” การบรรยายสำหรับนักศึกษาปริญญาโท
คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ..... (2547) “ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมของหัวหน้า
สถานีอนามัยตำบล” รายงานการวิจัย ทุนอุดหนุนการเขียนรายงานการวิจัย คณะ
พัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ..... (2548) “สรุปการประชุมเสวนา : การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสังคมไทย
หน้า 7-10 กรุงเทพมหานคร” ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณภาพ
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) พฤษภาคม
- ..... (2549) “การพัฒนาเยาวชนให้ดี – เก่ง – มีสุข ตามทฤษฎีคืนไม้จริยธรรม” ในงาน
นวัตกรรมการแตงนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์ เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์แก่สังคมไทย โดย
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการวิจัย
และพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย วันที่ 16-19 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมรามารการ์เดนส์
กรุงเทพมหานคร
- ..... (2549) “ความเชื่ออำนาจในตน นำผลดีมากมายหลากหลาย” ในงาน นวัตกรรมการ
แตงนิทานพัฒนาจิตผู้เยาว์ เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์แก่สังคมไทย โดย สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการวิจัยและ
พัฒนาระบบพฤติกรรมไทย วันที่ 16-19 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมรามารการ์เดนส์
กรุงเทพมหานคร
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520) “จริยธรรมของเยาวชนไทย” รายงาน
การวิจัยฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ภาควิชามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- ทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์ (2535) “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน”
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ทวีวัฒน์ บุญชิต (2546) “ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ประชาธิปไตยกับจิตลักษณะ และ
พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา” ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
ภาควิชามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- ธิดารัตน์ กันตวิวงศ์ (2546) “การสอนโดยให้เลียนแบบจากตัวแบบเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิง
จริยธรรมในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- บริรักษ์ ศรีเพชรพัฒน์ (2539) “การใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนา
เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
อนุบาลราชบุรีจังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- บุญรับ สักคิมณี (2532) “การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานของราชการ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์ (2536) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิง
จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพราน
กระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร” วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2545-2549 (2544) กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554 (2550) กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์นามมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2547) หลักแม่บทของการพัฒนาตน (พิมพ์ครั้งที่ 18)
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย หน้า 31-32
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545” (2542, 19 สิงหาคม) ราชกิจจานุเบกษา
ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1-23
- พิชัย มณีรักษ์ (2547) “การได้รับการอบรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตามเบญจธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
พัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พิทยาภรณ์ พิทยาธรกุล (2546) การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนนอนชั้น
เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เพ็ญญา หงส์ทอง (2543) “ผลการใช้บทบาทสมมติต่อระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชิวทวนวิทยาสามัคคี อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาวดี ศรีทอง (2543) “ผลของการใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมเชิงจิตวิทยาเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รุจิเรศ พิชิตานนท์ (2545) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมฉลาดเลือกกินของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย” ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รุ่งรัตน์ ไกรทอง (2537) “ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่องนนทรี กรุงเทพมหานคร” กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วรรณะ บรรจง (2537) “ลักษณะทางศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของเยาวชนไทยจากชุมชนแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองในภาคใต้” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ศุภชัย สุพรรณทอง (2544) “ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต พัฒนาสังคม สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์(2544) “การแนะแนวจริยธรรมและจรรยาวิชาชีพ” ใน *ประมวลชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการแนะแนว* หน้าที่ 1 หน้า 8 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สกล เทียงแท้ และสุมิตรา เจิมพันธ์ (2546) “ผลการฝึกจิต-พฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรมการขับชื้ออย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

- สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน้าที่ 9 หน้า 20-29 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สุดา จันทรสุโข (2536) “ผลการใช้กิจกรรมกระจำง่าค่านิยมในการสร้างเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านวินัยในตนเองเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคาราคามจังหวัดเพชรบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
- สุดใจ บุญอารีย์ (2546) “ผลการฝึกความสามารถด้านการรู้คิดและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่มีต่อทัศนคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา” รายงานการวิจัย ทูลอดหนุนการวิจัย โครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและพัฒนาาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- แสงอรุณ ธรรมเจริญ และ ลินดา สุวรรณดี (2547) “ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมจริยธรรมของวัยรุ่นในเขตที่มีแหล่งข้อมูลในระดับต่างกัน” รายงานการวิจัย ทูลอดหนุนการวิจัย และพัฒนาาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- อรพิน สุขแจ่ม (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีราษฎร์ จังหวัดชุมพร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อังคณา เมตุลา (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อัมพร ชนะทอง (2546) “ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีน้ำใจจึงนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพลับพลา จังหวัดจันทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อัมพร แสงวิเชียร (2545) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุดบากราชบุรีบำรุงจังหวัดสกลนคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- Kohlberg, L., (1964). *Development of moral character in moral ideology*. In Hoffman, M.L., and Hoffman, I.V., (Eds.) *Review of Child Development Research, 1*, 83-432.
- Likert, R.A. (1932). *A Technique for the measurement of attitudes*. *Arch Psychol.*, 14(2,) 104-120.
- Piaget J., (1932) *The moral judgment of the child*, London : Harcourt, Brace.
- Rest,J.R., (1976). *New approaches in the assessment of moral judgment*. In T. Lickona (Ed.) (1976). *Moral Development and Behavior*.(pp. 219-240) New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Walter, M.L. and others. (1966) *The Holt Basic Dictionary of America*. New York: Holt, Rinehart, And Winston.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือและหนังสือสำเนาจากฝ่ายบัณฑิตศึกษา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุดใจ บุญอารีย์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
วุฒิการศึกษา ค.ม. การประถมศึกษา จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประสบการณ์หรือความชำนาญ 36 ปี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิไล แพงศรี
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
วุฒิการศึกษา กศ.ม. การแนะแนว จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประสบการณ์หรือความชำนาญ 30 ปี
3. นางสาวมธุรี สารีบุตรศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
วุฒิการศึกษา กศ.ม. จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ประสบการณ์หรือความชำนาญ 18 ปี
4. นางประภาศรี ผมพันธ์ ครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านหนองห้าง เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
วุฒิการศึกษา ศศ.ม. วิทยาศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ประสบการณ์หรือความชำนาญ 22 ปี
5. นายทองปัญญา โสระพันธ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านสำโรง(วิทยาราชภัฏ) เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
วุฒิการศึกษา พบ.ม. พัฒนาสังคม จาก สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ประสบการณ์หรือความชำนาญ 27 ปี

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 21 มีนาคม 2550

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ. วิไล แพงศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เรื่องด้วย นางวาสนา ไสระพันธ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นที่มีอัตลักษณ์แตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวให้นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้เรียบร้อยแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนว ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสารานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 160

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุจิตใจ บุญอารีย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางวาสนา ไตรระพันธ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนวได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทร 0 2503 3586 -7

ที่ ศษ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 21 มีนาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวมธุรี สาริบุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางวราธนา ไสระพันธ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลางของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนี้ นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนวได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้วิจัยนี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวารานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามก่อนและหลังการฝึกชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบ
  - ตอนที่ 2 ความคิดและการทำงาน
  - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบัน-อนาคต
  - ตอนที่ 4 สิ่งที่มีก็จะเกิดขึ้นกับฉัน (ความเชื่ออำนาจในตน)
2. แบบสอบถามนี้ มีคำชี้แจงสำหรับนักเรียนทั้ง 4 ตอน

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำแนะนำในการตอบ ขอให้นักเรียนเขียนคำตอบตรง.....ที่เว้นไว้ให้หรือขีดเครื่องหมายถูก(/)ลงในช่อง ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน

1. ชื่อ - สกุล.....
2. ชั้น ป.4 ป.5 ป.6
3. เพศ ชาย หญิง
4. ผลการเรียนโดยเฉลี่ยปีการศึกษาที่ผ่านมา.....(ผลการเรียนล่าสุด)
5. อาชีพของผู้ปกครอง
 เกษตรกรรม กรรมกร - รับจ้าง ค้าขาย - ธุรกิจ
 รัฐวิสาหกิจ รับราชการ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความคิดและการทำงาน

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงบนเส้น----- ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. เพื่อนๆลงความเห็นว่าคุณเจ้าเป็นคนขยัน

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
2. คุณเจ้าคิดว่า การเตรียมตัวอย่างเต็มที่เพื่อที่จะเรียนเรื่องสำคัญ ๆ นั้นเป็นสิ่งจำเป็น

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
3. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานใด คุณเจ้าจะทุ่มเทความพยายามให้กับงานนั้น

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
4. คุณเจ้ามักจะเรียนได้ดีมากกว่าที่ตั้งใจเอาไว้เสมอ

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. หลายครั้งที่ข้าพเจ้าคิดว่า ความมุมานะเรียนอย่างหนักเป็นสิ่งที่สูญเปล่า
-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
6. ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ครอบคลุมหมายที่ต้องใช้ความรับผิดชอบสูง
-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
7. ข้าพเจ้าชอบคิดฝันถึงชีวิตที่อยู่อย่างสบายๆ โดยไม่ต้องเรียนหนังสือ
-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
8. ข้าพเจ้าเป็นคนที่ไม่ค่อยว่าง จึงมีสิ่งที่จะต้องทำอยู่ตลอดเวลา
-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
9. ข้าพเจ้ามุ่งมั่นที่จะเรียน เพื่ออนาคตที่ดี
-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
10. ข้าพเจ้าจะมีความสุขมาก หากได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อนว่าเป็นคนเรียนเก่ง
-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
11. ข้าพเจ้าขยอกย่องคนที่ตั้งใจ และพยายามเรียนจนได้ผลการเรียนดีมากๆ
-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
12. ข้าพเจ้าสามารถศึกษาวิชาใดวิชาหนึ่งได้ติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่เบื่อหน่าย
-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
13. เมื่อเริ่มต้นทำสิ่งใด ข้าพเจ้าจะพยายามทำจนกระทั่งสำเร็จ
-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. ข้าพเจ้าพยายามพัฒนาและปรับตนให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

15. เป็นที่ยอมรับในห้องเรียนว่า ข้าพเจ้าทำงานได้ผลดี

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจุบัน-อนาคต

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงบนเส้น----- ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. ข้าพเจ้าคิดว่าการกระทำความดีโดยขาดผู้รู้เห็น เป็นการกระทำที่สูญเปล่า

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์ เพราะสิ่งต่างๆมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. สิ่งตอบแทนที่ดีที่สุดในการทำงานคือ คะแนน หรือค่าชมเชยจากครู

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

4. การได้อยู่ในถิ่นต่างแดน ข้าพเจ้าคิดว่าจะทำให้เราทำอะไรก็ได้ เพราะไม่มีใครรู้จักเรา

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. หากข้าพเจ้าพบเห็นของที่อยากได้มาก แม้มีราคาแพงข้าพเจ้าก็จะตัดสินใจซื้อ และยอมอดออมในภายหลัง

 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. ข้าพเจ้ามักจะทนไม่ไหวหากต้องการหรืออยากได้สิ่งใดมาก แต่ต้องรอคอยนาน

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้าเป็นคนตรง กล้าพูด กล้าทำ และมักทำทันทีที่คิดได้ แม้ยังไม่ใช่เวลาที่เหมาะสมก็ตาม

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

8. ในการประชุม หากมีการพูดถึงสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ข้าพเจ้าก็จะคัดค้านทันทีโดยไม่ต้องรอโอกาสหรือจังหวะที่เปิดให้ข้าพเจ้าพูด

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้าไม่เคยคิดเลยว่า หากเรียนสำเร็จแล้วจะไปทำงานอะไร

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

10. หากข้าพเจ้าเห็นว่า การทำดีของข้าพเจ้าไม่ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าข้าพเจ้าจะหยุดการกระทำดีนั้นทันที

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตอนที่ 4 สิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นกับฉัน (ความเชื่ออำนาจในตน)

คำแนะนำในการตอบ

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างตั้งใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความใด ตรงกับความรู้สึกที่มีต่อเรื่องต่างๆ ไปเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ตรง-----เหนือระดับ “จริงที่สุด”

ถึง “ไม่จริงเลย” เพียงระดับเดียว ข้อความมีทั้งหมด 15 ข้อ ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันมักถูกกล่าวหาว่าทำผิดต่างๆ ที่ไม่ได้ทำ

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. ถ้าเราโชคดีตั้งแต่เช้า ก็หวังได้ว่าสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในวันนั้นก็จะมีหมด

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. เป็นการยากที่จะชักจูงเพื่อนให้เชื่อตาม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. แทบจะเป็นไปไม่ได้ที่ฉันจะทำให้แม่เปลี่ยนใจในเรื่องใด

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. เมื่อฉันทำสิ่งใดผิดพลาด ฉันรู้สึกว่ามันไม่สามารถที่จะทำให้สิ่งนั้นกลับถูกต้องได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาคือ พยายามไม่คิดถึงปัญหานั้น

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ถ้าฉันทำการบ้านมากจะช่วยให้นักเรียนได้คะแนนดีขึ้น

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. คนอื่นจะชอบฉันหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเอง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. เมื่อมีคนไม่ชอบเรา เราไม่มีทางจะแก้ไขอะไรได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. ฉันเชื่อว่าปัญหาต่างๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยที่ฉันไม่จำเป็นต้องไปยุ่งเกี่ยวกับมัน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. ฉันรู้สึกว่าจะไม่คุ้มค่าที่จะพยายามทำอะไรอย่างเต็มที่ เพราะสิ่งต่างๆ ไม่เคยให้ผลตามที่เราพยายามเลย

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

12. ฉันเชื่อว่าคนที่เก่งทางการเล่นกีฬานั้นส่วนใหญ่เป็นเพราะเกิดมาเก่งเอง

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

13. ฉันรู้สึกว่ามีคนใจร้ายกับฉัน โดยที่ไม่มีเหตุผลเลย

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

14. ฉันรู้สึกว่ามีเด็ก รุนแรง คราวเดียวกับฉันคิดจะทำร้ายฉัน ฉันมีทางที่จะหยุดยั้งเขาได้น้อยมาก

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

15. ฉันเชื่อว่าการวางแผนล่วงหน้าช่วยให้ทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จมากกว่าการไม่วางแผนล่วงหน้า

 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา

นางวาสนา ไสระพันธ์ ผู้วิจัย
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

1. แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหาแบ่งเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน
ตอนที่ 2 แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา
2. แบบสอบถามนี้ ต้องการทราบเพียงว่าหากนักเรียนพบเหตุการณ์ตามเรื่องราวเหล่านั้น แล้วนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไรและใช้เหตุผลอย่างไร ดังนั้นคำตอบของนักเรียนจึงไม่ผิดและจะไม่เกิดผลเสียหายแก่นักเรียน และโรงเรียนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำแนะนำในการตอบ ขอให้นักเรียนเขียนคำตอบตรง.....ที่เว้นไว้ให้หรือขีดเครื่องหมายถูก(/) ลงในช่อง ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน

1. ชื่อ - สกุล.....
2. ชั้น ป.4 ป.5 ป.6
3. เพศ ชาย หญิง
4. ผลการเรียน โดยเฉลี่ยปีการศึกษาที่ผ่านมา.....(ผลการเรียนล่าสุด)
5. อาชีพของผู้ปกครอง

☐ เกษตรกรรม	☐ กรรมกร - รับจ้าง	☐ ค้าขาย - ธุรกิจ
☐ รัฐวิสาหกิจ	☐ รับราชการ	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหา

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบสถานการณ์ที่เป็นปัญหาลำดับนี้ ประกอบด้วยสถานการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจ จำนวน 5 สถานการณ์ ขอให้นักเรียนอ่านแต่ละสถานการณ์อย่างตั้งใจ โดยให้นักเรียนสมมุติว่าตนเองอยู่ในสถานการณ์แต่ละเรื่อง และได้ตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำอย่างไรอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปตามสถานการณ์นั้น

ขอให้นักเรียนคิดโดยตนเองก่อนว่านักเรียนตัดสินใจเช่นนั้นเพราะเหตุใด เมื่อคิดเหตุผลได้แล้วจึงเขียนคำตอบ การตอบจะไม่มีผลเสียใดๆ ต่อนักเรียนทั้งสิ้น ขอให้นักเรียนเขียนคำตอบอธิบายเหตุผลให้ชัดเจนและตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

แบบสอบถามการตัดสินใจเมื่อพบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา

เรื่องที่ 1 กั๊กธรรมชาติ

สุมาลีจะนำเงินที่เหลือมาจากโรงเรียนหยอดกระปุกออมสินที่บ้านทุกวัน โดยตั้งใจว่าเมื่อได้มากพอจะนำไปซื้อของเล่นที่อยากได้มานาน วันหนึ่งเกิดน้ำป่าไหลบ่าอย่างรุนแรงเข้าท่วมหมู่บ้านในตำบลใกล้เคียง เหตุการณ์ดังกล่าวมีบ้านหลายหลังเสียหาย และหลายครอบครัวได้รับความเดือดร้อน ได้มีตัวแทนจากหมู่บ้านนั้นมาขอรับความช่วยเหลือโดยขอบริจาคเงินและสิ่งของ สุมาลีจึงตัดสินใจนำเงินที่เก็บออมมาบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ ดังกล่าว ถ้านักเรียนเป็นสุมาลีก็จะนำเงินที่เก็บออมไว้มาบริจาคเช่นกัน

เพราะ

.....

.....

.....

.....

เรื่องที่ 2 ขึ้นรถโดยสาร

เดชารู้สึกเหนื่อยล้าจากการทำกิจกรรมที่โรงเรียนทั้งวัน เมื่อได้นั่งรถทำให้เขารู้สึกสบายขึ้น ต่อมาได้จ้อครับชายคนหนึ่งที่มีร่างกายสูงใหญ่ เขาสังเกตเห็นว่าชายดังกล่าวหน้าซีดทำทางไม่สบายและได้มายืนตรงหน้าและข้อมหน้าเขา เขาลังเลอยู่สักครู่จึงลุกให้ชายผู้นั้นนั่งแทน ถ้านักเรียนเป็นเดชาก็จะลุกให้ชายผู้นั่ง

เพราะ

.....

.....

.....

.....

.....

เรื่องที่ 3 ขอทาน

ชายร่างกำยำแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสกปรกและขาดวิน เดินขอเงินจากผู้สัญจร
ณ สถานีรถไฟโดยสารประจำทาง มีหลายคนให้เงินด้วยท่าทีที่ไม่เต็มใจ หลายคนให้เงินด้วยท่าที
หวาดกลัว ข้าพเจ้ามีเงินอยู่ในกระเป๋าไม่มากนัก และยังคงขอเงินจากผู้ปกครอง ไปใช้ที่โรงเรียน
หากชายคนนั้นมาขอเงินจากข้าพเจ้า ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่ให้เงินชายคนนั้น

เพราะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

เรื่องที่ 4 ทางม้าลาย

วันหนึ่ง สุวิทย์ เดินทางไปตลาดกับเพื่อนๆ และต้องการจะซื้อของในร้านซึ่งอยู่อีกฟาก
ถนน แต่ทางม้าลายอยู่ไกลมาก เพื่อนๆ เห็นว่าถ้าเดินไปข้ามตรงทางม้าลายก็จะเสียเวลาจึงชวน
สุวิทย์ให้ข้ามถนนเลยในช่วงที่ไม่มีทางม้าลาย ถ้านักเรียนเป็นสุวิทย์จะตัดสินใจเดินไปข้ามทาง
ม้าลาย

เพราะ.....

.....
.....
.....
.....
.....

เรื่องที่ 5 ผู้อุปการะ

นายเดชามีตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อุปการะโรงเรียน บริจาค
เงินสร้างอาคารและมอบเป็นกองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจนมาแล้วหลายปี วันหนึ่ง
ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวว่า นายเดชานั้นแท้จริงคือผู้ร้ายซึ่งหลบหนีเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อ 3 ปีที่แล้ว ซึ่ง
ตำรวจประกาศจับทั่วประเทศ โดยให้รางวัลอย่างสูงแก่ผู้รู้เห็นแล้วแจ้งตำรวจ เพื่อนำบอกให้
ข้าพเจ้าไปแจ้งตำรวจ ข้าพเจ้าได้คิดแล้ว ตัดสินใจไม่ไปแจ้งตำรวจ

เพราะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ค

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นกลาง

กิจกรรมที่ 4

ชื่อกิจกรรม “นักกีฬา”

เวลา 60 นาที

ระดับ/ วัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 อายุ 10-13 ปี

ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 30 คน

แนวคิด

การใช้หลักการตัดสินใจแบบ “ทำตามที่คุณอื่นเห็นชอบ” มีความเหมาะสมเมื่อบุคคลเกิดความขัดแย้งกับบุคคลใกล้ชิดที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

กรณีเกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์หรือความพึงพอใจส่วนตัว กับผลประโยชน์ ความพึงพอใจของผู้อื่นหรือบุคคลใกล้ชิดที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ควรยึดหลัก “การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ผลประโยชน์หรือความพึงพอใจของผู้อื่น ผู้ใกล้ชิด หรือกลุ่ม” เป็นสำคัญ หากบุคคลที่อยู่ร่วมกันหรือต้องเกี่ยวข้องกับ ต่างคิดหรือแสดงออกต่อกันในลักษณะดังกล่าว ย่อมทำให้เกิดความเสียดสี ความรัก ความสามัคคีมีน้ำใจต่อกัน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

นักเรียนสามารถตัดสินใจและใช้เหตุผลในกรณีขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์หรือความพึงพอใจส่วนตัว กับผลประโยชน์ความพึงพอใจของผู้อื่น (ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิด) ได้อย่างเหมาะสมโดยใช้หลักการทำตามที่คุณอื่นเห็นชอบ (ขั้นที่ 3) ซึ่งสูงกว่า

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ (10 นาที)

1.1 นักเรียนร่วมร้องเพลง “กราวกีฬา” และสนทนาเกี่ยวกับเพลงว่า เพลงนี้มีสาระอะไรบ้างเป้าหมายของการแข่งขันกีฬาคืออะไร

1.2 ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องประโยชน์ของการเล่นกีฬา การแข่งขัน การฝึกซ้อมกีฬา ปัญหาที่อาจจะเกิดกับนักกีฬา ความไม่พอใจระหว่างผู้ฝึกซ้อมกับนักกีฬา นักกีฬากับเพื่อนร่วมทีม หัวหน้าทีม

2. ขั้นกิจกรรมหลัก (40 นาที)

2.1 ครูกล่าวเริ่มต้นว่ามีเรื่องให้ศึกษาเมื่อได้ฟังเรื่องแล้วให้นักเรียนตอบคำถามด้วย (แจกใบงานให้) กรณีศึกษาเรื่อง “นักกีฬา”

2.2 ขออาสาสมัคร 1 คน ให้ออกมาอ่านกรณีศึกษาเรื่อง “นักกีฬา” ให้เพื่อนๆ ฟัง ครูซักถามสาระในเรื่องนี้ว่า

มีใครบ้างในกรณีตัวอย่าง เขาประสบปัญหาอะไร ถ้านักเรียนเป็นยอดชายจะตัดสินใจอย่างไร มีหลักการตัดสินใจอย่างไร สุ่มให้นักเรียนตอบเป็นรายบุคคลพร้อมเหตุผลสั้นๆ ครูสังเกตการตัดสินใจและเหตุผลว่าแบ่งเป็น 2 ฝ่าย โกล้เคียงกันหรือไม่ ถ้าไม่โกล้เคียงกันให้ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการตัดสินใจเลือกอีกทางเลือกหนึ่งเพิ่มขึ้นจนมีผู้เลือก 2 ทางเลือกโกล้เคียงกัน

2.3 ครูแบ่งนักเรียน เป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

ฝ่าย A ตัดสินใจไปฝึกซ้อมต่อ

ฝ่าย B ตัดสินใจไม่ไปฝึกซ้อม

ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันว่ากลุ่มตัดสินใจที่จะทำเช่นนั้น ด้วยเหตุผลอย่างไร หาข้อสรุปที่เป็นเหตุผลของกลุ่ม บันทึกลงในใบงานกิจกรรมที่ 4 ให้กลุ่มเลือกตัวแทน 1 คน ทำหน้าที่นำเสนอรายงานผลการอภิปรายของกลุ่มตน

3. ขั้นสรุป (10 นาที)

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมที่ 4 เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งการตัดสินใจร่วมกัน เป็นเรื่องความขัดแย้งระหว่างใครกับใคร ฝ่าย A ตัดสินใจไปฝึกซ้อมต่อ กับ ฝ่าย B ตัดสินใจไม่ไปฝึกซ้อม นักเรียนมีการตัดสินใจอย่างไร เพราะเหตุใด จากการนำเสนอของกลุ่ม

3.2 ครูแสดงแผนภูมิการพัฒนาคัดสินใจและการใช้เหตุผล นักเรียนสามารถตัดสินใจและใช้เหตุผลในกรณีขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์หรือความพึงพอใจส่วนตน กับผลประโยชน์ความพึงพอใจของผู้อื่น (ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิด) ได้อย่างเหมาะสมโดยใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (ขั้นที่ 3)

3.3 ครูซักถามถึงสิ่งที่นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมของการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจของทุกฝ่ายต่างมีเหตุผลของตนเอง อย่างเหมาะสม ครูซักถามฝ่าย A มีเหตุการณ์ตัดสินใจอย่างไร ฝ่าย B มีเหตุการณ์ตัดสินใจอย่างไร ฟากให้นักเรียนได้คิด การตัดสินใจคิดถึงตนเองหรือผู้อื่น ไม่อาจตัดสินใจที่พฤติกรรมอย่างเดียว แต่จะตัดสินใจว่าการมีเหตุผลอย่างไรมากกว่า มีเจตนาอย่างไร

สื่อและอุปกรณ์

1. เพลง “กราวกีฬา”
2. กรณีศึกษาเรื่อง “นักกีฬา”

3. ใบงานแบบสรุปการตัดสินใจกรณีศึกษาเรื่อง “นักกีฬา” กลุ่ม

การวัดผลและการประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นสรุป
2. ตรวจใบงานกิจกรรมที่ 4

ภาคผนวก
กิจกรรมที่ 4

เพลง “กรราวกีฬา”

(สร้อย) อิม อิม อิม อิม กีฬากีฬาเป็นวิชาพิเศษ...ฮ้าฮ้อ
ฮ้าฮ้อ แก้ก้องกึกเลศทำคนให้เป็นคน
ผลของการฝึกคน เล่นกีฬาสากล ตะละล้า ร่างกายกำขำล้าเลิศ
กล้ามเนื้อก่อเกิดทุกแห่งหน แข็งแรงทรหดคทน ว่องไวไม่ย่นระย่อใคร

กรณีศึกษา “นักกีฬา”

ยอดชายเป็นนักกีฬาฟุตบอลของโรงเรียนและสามารถเล่นฟุตบอลได้ดีจนทำให้ทีมฟุตบอลของโรงเรียนเข้ารอบชิงชนะเลิศระดับเขตพื้นที่การศึกษา ยอดชายตั้งใจไว้ว่า จะพยายามเล่นอย่างเต็มความสามารถ หลังเลิกเรียนตั้งใจฝึกซ้อมทุกวัน และยอดชายเป็นนักกีฬาที่มีความมานะอดทน แต่วันหนึ่งยอดชายมาฝึกซ้อมกีฬาเช้าเพราะต้องไปทำธุระที่แม่ฝากให้ทำ วิชาที่เป็นหัวหน้าทีมฟุตบอล คำหนืออย่างรุนแรงว่าไม่รักษาเวลาและไม่ตั้งใจในการฝึกซ้อม พอมีชื่อเสียงแล้วเริ่มทำตัวไม่ดี ถ้าไม่เต็มใจก็ไม่ต้องเล่น ไม่ว่ายอดชายจะพยายามชี้แจงอย่างไร วิชาก็ไม่ยอมฟัง ยังคงยืนยันว่ายอดชายไม่ตั้งใจและเขื่อหยิ่งเช่นเดิม ในที่สุดยอดชายก็คิดว่า การมาเล่นฟุตบอลก็เหน็ดเหนื่อยแล้วยังถูกหัวหน้าทีมว่าบ่อย ๆ เมื่อเล่นกีฬาด้านการเรียนก็ตกต่ำด้วย เขาควรจะเล่นต่อไปอีกหรือ แต่อีกด้านหนึ่งก็คิดถึงเพื่อนร่วมทีม ถ้าเขาไม่ไปฝึกซ้อมต่อไป ทีมที่ขาดเขาก็จะอ่อนลง เพื่อนๆคงเสียคาชและไม่อยากให้เขาหยุดเล่น เขาตัดสินใจไม่ได้ว่าจะไปฝึกซ้อมฟุตบอลต่อดีหรือไม่ คำถาม ถ้านักเรียนเป็นยอดชาย นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด

ใบงานแบบสรุปกิจกรรมที่ 4
กรณีศึกษาเรื่อง “ นักกีฬา ”

กลุ่มที่ .....

สรุปการตัดสินใจของกลุ่มคือ ถ้านักเรียนเป็นขอคชายจะตัดสินใจ.....

ไปฝึกซ้อมต่อ

ไม่ไปฝึกซ้อม

เหตุผลเพราะ

1. ....
2. ....
3. ....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางวาสนา โสระพันธ์
วัน เดือน ปีเกิด	วันอังคารที่ 6 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2504
สถานที่เกิด	อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	ค.บ.(การแนะแนว) วิทยาลัยครูสุรินทร์ พ. ศ. 2527
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านยางเือง ตำบลลำโรง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ